

Neea Sorsa ja Jenna Viinikka

KORKOKATON KÄSITTELY SUMMAARISISSA VELKOMUSASIOISSA OULUN KÄRÄJÄOIKEUDESSA

KORKOKATON KÄSITTELY SUMMAARISISSA VELKOMUSASIOISSA OULUN KÄRÄJÄOIKEUDESSA

Neea Sorsa ja Jenna Viinikka
Opinnäytetyö
Kevät 2018
Liiketalous
Oulun ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Oulun ammattikorkeakoulu

Liiketalouden koulutusohjelma, oikeuden ja hallinnon suuntautumisvaihtoehto

---

Tekijät: Neea Sorsa ja Jenna Viinikka

Opinnäytetyön nimi: Korkokaton käsittely summaarisissa velkomusasioissa Oulun käräjäoikeudessa

Työn ohjaaja: Lea Isopoussu-Koponen

Työn valmistumislukukausi ja -vuosi: Kevät 2018

Sivumäärä: 48 + 2

Tässä opinnäytetyössä tarkastellaan kuluttajaluottoja ja kesäkuussa 2013 kuluttajansuojalakiin lisättyä korkokattosäännöstä. Opinnäytetyön tavoitteena on tutkia säännöksen vaikutusta summaaristen velkomusasioiden käsittelyyn Oulun käräjäoikeudessa.

Aihe on ajankohtainen, koska kuluttajaluottojen tarjonta on kasvanut viime aikoina merkittävästi ja tämän seurauksena kuluttajat ovat yhä velkaantuneempia. Ongelmaa on pyritty poistamaan alle 2 000 euron kuluttajaluottoihin kohdistetun korkokattosäännöksen avulla. Oulun käräjäoikeudessa velkomusasioiden määrä on moninkertainen verrattuna muihin asiaryhmiin. Havaitsimme harjoittelussa summaaristen käsittelyn olevan työlästä korkokatosta seuranneen muutoksen vuoksi.

Tutkimusmenetelmänä tässä opinnäytetyössä on käytetty kvalitatiivista eli laadullista tutkimusta, joka on toteutettu teemahaastatteluiden avulla. Haastateltavat on valittu kolmesta eri ammattiryhmästä Oulun käräjäoikeudesta. Haastateltaville toimitettiin etukäteen haastattelukysymykset, jotka esitettiin heille teemojen mukaisessa järjestyksessä. Tietoperustana raportissa on hyödynnetty lainsäädäntöä, hallituksen esitystä, eri oikeusasteiden ratkaisuja, Oulun käräjäoikeuden summaaristen ohjetta, artikkelia ja oikeuskirjallisuutta.

Tutkimustuloksista voidaan päätellä summaaristen käsittelyn muuttuneen korkokattosäännöksen seurauksena. Vaikka korkokatto asetettiin alle 2 000 euron kuluttajaluottoihin, sillä on ollut vaikutusta myös 2 000 euron ja yli 2 000 euron luottojen käsittelyyn. Säännöksen lisäksi korkeimman oikeuden ratkaisu 2015:60 on vaikuttanut Oulun käräjäoikeudessa lisääntyneeseen viran puolesta tutkimiseen. Korkokaton myötä kantajia kehoitetaan täydentämään haastehakemusta aiempaa enemmän. Tämän seurauksena summaaristen velkomusasioiden käsittely on muuttunut työläämmäksi.

Asiasanat: summaarinen velkomusasia, korkokatto, kuluttajaluotto, todellinen vuosikorko, viran puolesta tutkiminen

ABSTRACT

Oulu University of Applied Sciences
Degree Programme in Business Economics, option of Law and Administration

---

Authors: Neea Sorsa and Jenna Viinikka

Title of thesis: Dealing with interest rate ceiling in summary payment issues in Oulu District Court
Supervisor: Lea Isopoussu-Koponen

Term and year when the thesis was submitted: Spring 2018   Number of pages: 48 + 2

This thesis examines consumer credits and Consumer Protection Act with interest rate ceiling provision which was added in June 2013. The goal of the thesis is to explore how provisions affect summary demand in the dealing with payment issues handling in Oulu District Court.

The topic is current because recently interest rate ceiling's supply has grown considerably and as a result of this consumers are more indebted. There has been an attempt to solve the problem with the help of an interest rate ceiling with consumer credits less than 2 000 euros. In Oulu's District Court demand for payment matters is multiple compared to other fact groups. In the professional training the authors found out that summary demand for payment matters handling was difficult because of the interest rate ceiling provision.

The research method of this thesis used was qualitative research, which was implemented by a theme interview. The interviewees were selected from three different groups of professionals in Oulu's District Court. Interview questions were delivered to interviewees before the interviews. The questions were asked according to the themes. The theoretical background of the thesis consisted of legislation, government proposals, solutions of different instances, Oulu's District Court's summary instructions, articles and legal literature.

It is deduced from the results of the study that summary demand for payment matters handling has changed because of the interest rate ceiling provision. Although the interest rate ceiling was set to the consumer credits under 2 000 euros, it has had an effect on 2 000 euros and over 2 000 euros credit handling. In addition to provision, the regulation solution of the Supreme Court 2015:60 has affected increased official examination in Oulu's District Court. Because of the interest rate ceiling, District Court urges plaintiff to complete the application for a summons more than before. Because of this summary demand for payment matters handling has changed more difficult.

Keywords: summary demand for payment matter, interest rate ceiling, consumer credit, annual percentage rate of interest, official examination

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	6
1.1	Työn tavoitteet ja tausta	7
1.2	Tutkimusmenetelmä ja -aineisto	8
2	OULUN KÄRÄJÄOIKEUS.....	9
3	KULUTTAJALUOTOT	13
3.1	Korkokatto	14
3.2	Todellinen vuosikorko ja luottokustannukset	16
3.3	Eräännyttäminen ja peruuttamisoikeus.....	17
3.4	Kohtuuttomuus	19
3.5	Tuomioistuimen tutkimisvalta	21
4	KORKOKATON KÄSITTELY TUOMIOISTUIMESSA	25
4.1	Alle 2 000 euron kuluttajaluotot	26
4.2	2 000 euron ja yli 2 000 euron kuluttajaluotot	28
4.2.1	Hovioikeuden ratkaisu korkokaton virheellisestä soveltamisesta	30
4.2.2	Velkomuskanne Oulun käräjäoikeudessa	32
5	TUTKIMUSTULOKSET	34
5.1	Korkokaton käsittely	35
5.2	Kanteen tutkiminen.....	38
5.3	Asian siirtyminen	40
6	JOHTOPÄÄTÖKSET	42
7	POHDINTA	44
	LÄHTEET	46
	LIITTEET	49

1 JOHDANTO

Kuluttajaluottojen tarjonta on kasvanut viime vuosina valtavasti. Erityisesti pikaluotot eli pienisummaiset, lyhytaikaiset ja usein tekstiviestillä tai internetissä tehtävien lainahakemuksien johdosta myönnettyt vakuudettomat luotot ovat lisääntyneet. (HE 78/2012 vp, 4.) Pienistä alle 300 euron saatavista johtuneita velkomustuomioita annettiin kaikkiaan koko maassa vuonna 2005 alle 3 000 kappaletta, kun vuonna 2011 niitä annettiin jopa noin 82 000. Oikeusministeriön työryhmä toteaa, että pääosa näistä tuomioista oli seurausta pikaluotoista. (Oikeusministeriö 2012, viitattu 18.10.2017.)

Pikaluotot ovat aiheuttaneet viime vuosina yhä enemmän velkaongelmia (HE 78/2012 vp, 4). Kuluttajaluottoihin liittyviin ongelmiin puututtiin asettamalla alle 2 000 euron luotoille korkokatto. Korkokaton lisäksi lainsäätäjät ovat puuttuneet näihin ongelmiin muutamaan kertaan. Lakiuudistuksilla on esimerkiksi veloitettu luotonantajat ilmoittamaan luoton todellisen vuosikoron määrän markkinoinnissaan, rajoitettu viivästyskoron määrää sekä kielletty luoton varojen luovutus yöllä. (Mäenpää 2016, 337.)

Riidattomat velkomusasiat ovat sellaisia vaatimuksia, jotka laitetaan vireille normaalia riita-asiaa suppeammalla haastehakemuksella (Oikeusministeriö 2017b, 15). Oikeudenkäymiskaaressa (OK 4/1734) säädetään ne tilanteet, joissa tätä suppeampaa haastehakemusta voidaan käyttää. Mikäli asia koskee tietyn määräistä saamista, häätöä tai hallinnan taikka rikkoutuneen olosuhteen palauttamista ja kantaja lisäksi ilmoittaa, että asia on hänen käsityksensä mukaan riidaton, haastehakemuksessa tarvitsee vaatimuksen perusteena mainita vain seikat, joihin vaatimus välittömästi perustuu. Haastehakemuksessa täytyy kuitenkin yksilöidä se sitoumus tai sopimus taikka kirjallinen todiste, johon vedotaan. (OK 5:3 §.)

Summaarisia asioita ovat suurimmaksi osaksi pienistä lainoista sekä maksamattomista laskuista johtuvat saatavat. Riidattomien velkomusasioiden velkojista noin 80 prosenttia on perintäalalla toimivia yrityksiä. Käräjäoikeuksissa riidattomia velkomusasioita käsittelee ja ratkaisee kansliahenkilökuntaan kuuluvat käräjäsihteerit. Ratkaisun perustana on se, ettei vastaaja eli velallinen riitauta kantajan eli luotonantajan vaatimusta. Asian riitautuessa se siirretään käräjäsihteeriltä käräjänotain tai käräjätuomarin ratkaistavaksi. (Oikeusministeriö 2015, 10.)

1.1 Työn tavoitteet ja tausta

Tässä opinnäytetyössä tarkastellaan korkokaton käsittelyä summaarisissa velkomusasioissa. Raportin pääongelmana on tutkia, miten korkokaton tulo on vaikuttanut summaaristen velkomusasioiden käsittelyyn Oulun käräjäoikeudessa. Tämän lisäksi tutkimus vastaa seuraaviin kysymyksiin. Miten alle 2 000 euron ja 2 000 euron tai yli 2 000 euron kuluttajaluottojen kanssa menetellään? Miten korkokaton asettaminen näkyy kärjäsihteerien, kärjänotaarien ja kärjätuomarien työssä?

Suoritimme ammattiharjoittelumme kahdessa eri käräjäoikeudessa, joissa työskentelimme summaaristen riita-asioiden parissa. Harjoittelumme aikana meille todellisuudessa selvisi, kuinka usein velkojat vievät saatavansa oikeudelliseen perintään asti, ja miten velkaantuneita kuluttajat ovat. Huomasimme myös tällaisten riidattomien asioiden käsittelyn olevan hyvin aikaa vievää varsinkin korkokaton osalta. Koemme aiheen tutkimisen hyödylliseksi harjoittelussa havaitsemamme työläyden vuoksi. Työn tavoitteena on tutkia korkokattosäännöksen vaikutusta summaaristen velkomusasioiden käsittelyyn.

Aihe on ajankohtainen, koska summaaristen velkomusasioiden määrät ovat nykyään valtavia. Käräjäoikeuksiin kirjattiin vuonna 2015 yhteensä 349 154 summaarista riidattoman velkomusasian haastehakemusta (Oikeusministeriö 2017b, 18). Aiheeseen liittyy myös ajankohtaisia eri oikeusasteiden tapauksia, joita käsittelemme tässä raportissa myöhemmin.

Tutkimuksemme rajautuu kuluttajaluottojen käsittelyyn Oulun käräjäoikeudessa pois lukien hyödykesidonnaiset kuluttajaluotot. Kuluttajansuojalain korkokattosäännös koskee alle 2 000 euron kuluttajaluottoja. Koska korkokattosäännöksellä on osittain ollut vaikutusta myös 2 000 ja yli 2 000 euron kuluttajaluottoihin, raportissa tutkitaan myös näiden luottojen käsittelyä. Näihin luottoihin sovelletaan Oulun käräjäoikeudessa tiettyä menettelytapaohjetta, jota käsitellään tarkemmin pääluvussa neljä. Näiden suurempien luottojen korkoihin on myöskin mahdollisesti tulevaisuudessa tulossa korkokaton tapaista sääntelyä. Korkokatto astui voimaan 1.6.2013. Tutkimus rajautuu korkokaton voimaantulosta harjoittelumme loppuun, elokuuhun 2017.

1.2 Tutkimusmenetelmä ja -aineisto

Tutkimus toteutetaan kvalitatiivisena eli laadullisena tutkimuksena. Laadullisen menetelmän ja tutkimuksen aineiston keruun tavoitteena on paremminkin saada sisällöllisesti laaja aineisto kuin aineiston suuri kappalemäärä (Vilkkä 2015, 129). Laadullisessa tutkimuksessa käytetään usein aineistona ihmisten kokemuksia puheena. Tällöin tutkimusaineisto saadaan haastatteluista. (Vilkkä 2015, 122.)

Tässä opinnäytetyössä tutkimusmenetelmänä käytetään tutkimushaastattelua. Tutkimushaastattelun muotoja ovat teemahaastattelu, lomakehaastattelu ja avoinhaastattelu. Haastattelumuodoksi valitsimme teemahaastattelun eli puolistrukturoidun haastattelun. Teemahaastattelussa käsitellään keskeiset aiheet ja teemat tutkimusongelman selvittämiseksi. Kysymykset pyritään esittämään luontevassa järjestyksessä. (Vilkkä 2015, 123–124.)

Puolistrukturoidussa haastattelussa haastateltaville esitetään kysymyksiä teemojen mukaisesti. Teemat ja aihepiirit ovat kaikille haastateltaville samat. Kysymysten ei välttämättä tarvitse olla tarkasti muotoiltuja, joten tämä tuo hiukan vapautta haastattelutilanteeseen. (Hirsjärvi & Hurme 2006, 47–48.) Haastateltaville esitetään samat kysymykset teemoittain. Haastattelujoukko koostuu kahdesta käräjäsihteeristä, käräjänotaarista ja käräjätuomarista. Käräjäsihteerien haastattelut toteutetaan parihaastatteluna ja notaarin sekä tuomarin osalta haastattelut toteutetaan yksilöhaastatteluina.

Raportissa käytetään aineistona lainsäädäntöä, hallituksen esitystä, eri oikeusasteiden ratkaisuja, Oulun käräjäoikeuden summaaristen ohjetta ja oikeuskirjallisuutta. Korkokattosäännökseen liittyvää kirjallisuutta on kuitenkin toistaiseksi hyvin vähän, mutta raportissa hyödynnetään aiheeseen liittyvää ajankohtaista artikkelia. Lisäksi aineistona käytetään Oulun käräjäoikeuden Tuomas -järjestelmästä valikoituja velkomusasioita. Tapauksia ja niiden valintaperusteita käsitellään pääluvussa neljä.

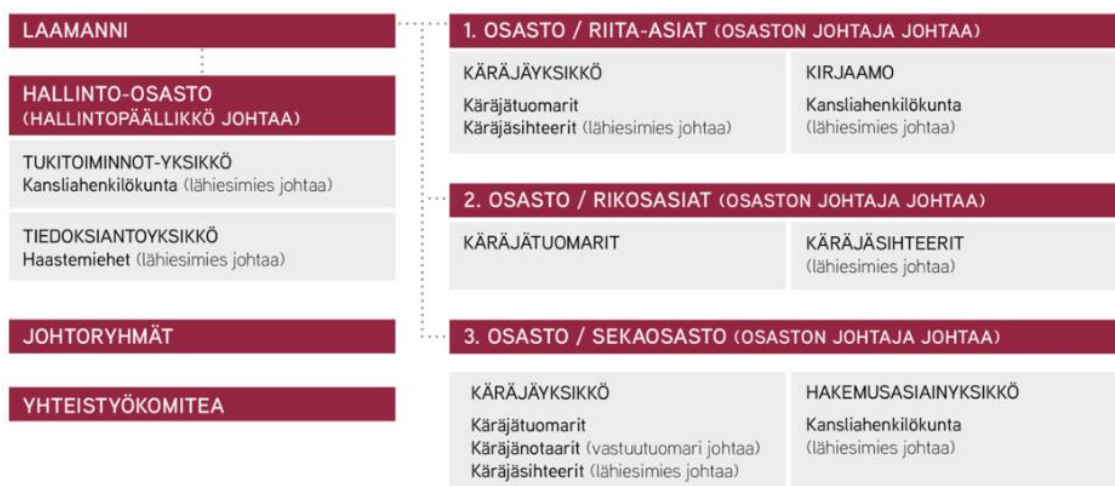
Johdannon jälkeisessä pääluvussa esitellään Oulun käräjäoikeutta sekä asioiden käsittelymääriä ja -aikoja. Tämän jälkeen perehdytään kuluttajaluottoihin ja korkokattoon sekä luoton myöntämiseen. Neljännessä luvussa tarkastellaan kuluttajaluottojen käsittelyä sekä luottoehtoja ja tutustutaan käsittelyyn syvällisemmin oikeustapauksien ja haastehakemus-esimerkkien avulla. Viidennessä luvussa käsitellään korkokattoa Oulun käräjäoikeudessa haastattelujen pohjalta. Tätä seuraa johtopäätökset tutkimuksen tuloksista sekä oma pohdinta.

2 OULUN KÄRÄJÄOIKEUS

Käräjäoikeuden tehtäviin kuuluu ratkaista oman tuomiopiirinsä riita-, rikos- ja hakemusasiat varmasti, luotettavasti sekä kohtuullisin kustannuksin. Näiden lisäksi Oulun käräjäoikeudessa käsitellään maa- ja metsäoikeusasioita. Oulun käräjäoikeuden tuomiopiiriin kuuluivat vuonna 2016 seuraavat 13 kuntaa: Hailuoto, Ii, Kempele, Kuusamo, Liminka, Lumijoki, Muhos, Oulu, Pudasjärvi, Taivalkoski, Tyrnävä, Utajärvi ja Vaala. Oulun käräjäoikeudella on asiakaspalvelukansliat Kuusamossa ja Oulussa. Näiden edellä mainittujen kuntien lisäksi käräjäoikeuden istuntoja pidetään Pudasjärvellä. Muutosta Oulun käräjäoikeuden ratkaisuihin haetaan Rovaniemen hovioikeudelta. (Oulun käräjäoikeus 2017b, 13.)

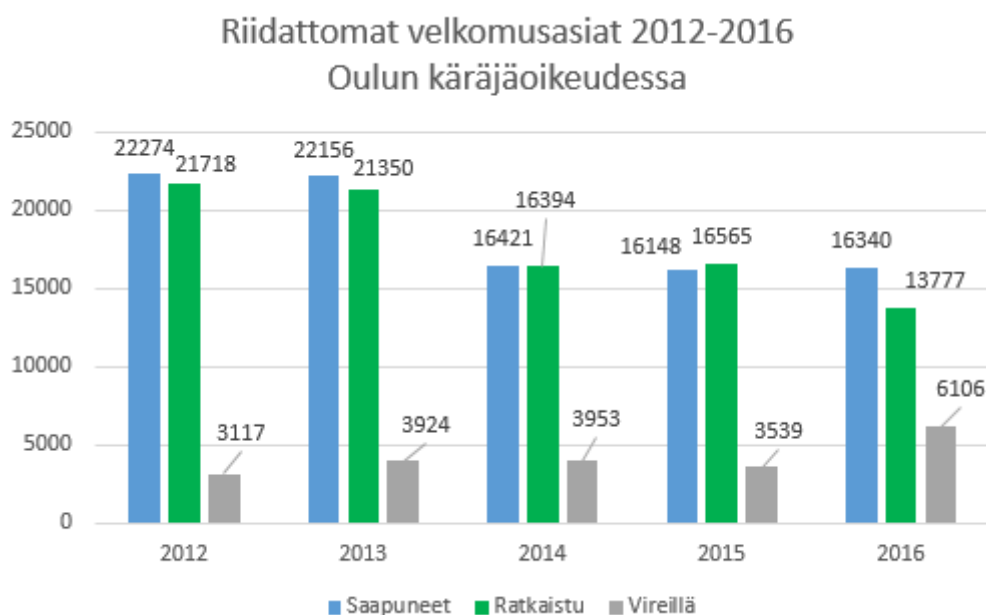
Käräjäoikeutta johtaa laamanni Antti Savela johtoryhmä tukenaan. Johtoryhmään kuuluvat laamannin lisäksi osastojen johtajat sekä kärjäsihteereiden lähiesimies. Asiaryhmiä käsitellään kolmella eri osastolla, näitä ovat 1. osasto (riita-asiat), 2. osasto (rikosasiat) ja 3. osasto (sekaosasto). 1. osastolla toimii kärjäyksikön lisäksi kirjaamo. 3. osastolla olevan hakemusasiainyksikön asioita käsitellään myös Kuusamossa. Tällä osastolla työskentelee tuomareiden ja sihteerien lisäksi kärjänotaarit. Näiden osastojen lisäksi käräjäoikeudessa on hallinto-osasto ja yhteistyökomitea. Hallinto-osastoon kuuluvat tukitoiminnot-yksikkö ja tiedoksiantoyksikkö. (Oulun käräjäoikeus 2017b, 10.)

KUVIO 1. Käräjäoikeuden organisaatio (Oulun käräjäoikeus 2017b, 10)

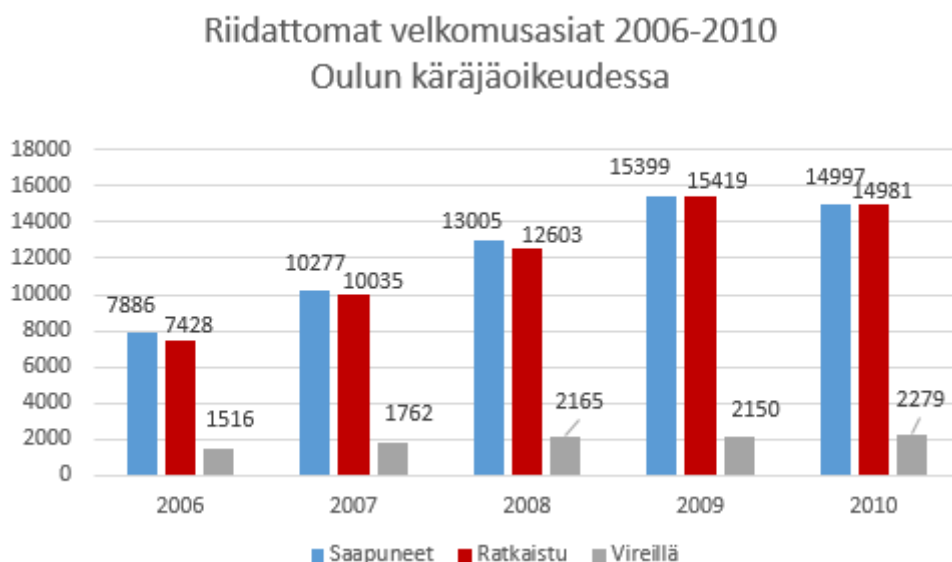
Käräjäoikeuteen saapuvat asiat jaetaan saapumisjärjestyksessä eri käsittelijöille – jako tapahtuu osastojen tehtäväjaon perusteella, täten asianosaiset eivät pysty vaikuttamaan siihen, kuka käsittelijöistä ratkaisee asian. Tuomioistuinsovittelussa on kuitenkin mahdollisuus esittää toivomuksia ratkaisijasta. Mikäli käsittelijä on jostain syystä esteellinen, asia siirretään seuraavana vuorossa olevalle käsittelijälle. Tuomareiden kohdalla jaossa otetaan huomioon erikoistumisalat, asian kiireellisyys ja syyttäjistä muodostetut ryhmät. Samalle käsittelijälle tulee jakaa yhdessä käsiteltävät asiat. Mahdollista työmäärän tasausta tehdään, mikäli työmäärä osoittautuu epätasaiseksi. Asiat siirtyvät omien ohjeidensa mukaisesti käräjäsihteeriltä kärjänotaarille ja samalla tavoin myös kärjänotaarilta kärjätuomarille. Osastojen välisistä asioiden siirroista vastaa laamanni. (Oulun käräjäoikeus 2016, 6-7.)

Henkilöstön määrä on lähivuosina pysynyt stabiilina. Vuonna 2016 työntekijöiden lukumäärä oli 92 ja esimerkiksi vuonna 2014 määrä oli 95. Vuonna 2016 Oulun käräjäoikeudessa työskenteli naisia kolminkertainen määrä miehiin verrattuna. Ikäjakaman mediaani painottui 55–64 vuotiaisiin. Vuonna 2016 vakinaisessa työsuhteessa laamannin lisäksi talossa työskenteli 22 kärjätuomaria, hallintopäällikkö, talouspäällikkö, kymmenen haastemiestä, 45 kärjäsihteerää ja virastomestari. Määräaikaisissa työsuhteissa työskenteli neljä kärjätuomaria, 13 kärjäsihteerää ja kolme haastemiestä. Näiden lisäksi käräjäoikeudessa työskenteli useita harjoittelijoita. (Oulun käräjäoikeus 2017b, 31.)

KUVIO 2. Riidattomat velkomusasiat 2012–2016 Oulun käräjäoikeudessa (Oulun käräjäoikeus 2017b, 26)

Kaiken kaikkiaan vuonna 2016 Oulun kärjäoikeuteen saapui asioita käsittelyyn yhteensä 23 205 kpl. Tästä määrästä kärjäoikeus ratkaisi yhteensä 20 637 kpl. Käsittelyajat vaihtelivat 3,3 kuukaudesta 8,3 kuukauteen. Summaarisissa asioissa käsittelyaika oli 3,3 kk. Riidattomia velkomusasioita kärjäoikeuteen saapui 16 340 kpl ja niistä ratkaistiin 13 777 kpl. Riidattomien velkomusasioiden määrät ovat pysyneet viimeisimmän kolmen vuoden aikana stabiilina, mutta esimerkiksi vuonna 2013 määrä oli yli 20 000 kpl. (Oulun kärjäoikeus 2017b, 23 & 26.) Vuonna 2010 saapuneiden velkomusasioiden määrä oli 14 997 kpl, kun taas vuonna 2006 määrä on ollut 7 886 kpl (Oulun kärjäoikeus 2011, 15). Tilastoista voidaan todeta, että velkomusasioiden määrä on ollut 2000-luvun alkupuolella selvässä nousussa. Vuonna 2012 velkomusasioiden määrä on lähtenyt laskuun, mutta vuonna 2016 asioiden määrä on kuitenkin enemmän, mitä se oli esimerkiksi vuonna 2010.

KUVIO 3. Riidattomat velkomusasiat 2006–2010 Oulun kärjäoikeudessa (Oulun kärjäoikeus 2011, 15)

Oulun kärjäoikeus on digitalisoitumassa kovaa vauhtia pian tulevan Aineistopankki AIPA:n avulla. AIPA on asianhallintajärjestelmä, jonka avulla pyritään tekemään työskentelystä kokonaan paperitonta, sillä tämä järjestelmä tulee korvaamaan rikos- ja siviiliasioissa tällä hetkellä käytössä olevia järjestelmiä. Ensimmäiseksi AIPA otetaan käyttöön pakkokeinoasioissa ja sen jälkeen myös muisakin asiaryhmissä. AIPA-hanketta edistävät sitä varten perustettu digiryhmä, virastokouluttajat ja hovioikeuspiirin avainvaikuttajat. Digiryhmän avulla on esimerkiksi toteutettu yksi istuntosali, joka mahdollistaa digitaalisen oikeudenkäynnin. Virastokouluttajat osallistuvat muun muassa osastonsa työprosessien kehittämiseen ja avainvaikuttajat vievät eteenpäin opittuja käytäntöjä. Digitalisaation

edistämiseksi myös työvälineitä uudistetaan; muun muassa Notes- sähköposti korvataan MS Outlook - sähköpostilla. (Oulun käräjäoikeus 2017b, 20-21.)

3 KULUTTAJALUOTOT

Kuluttajansuojalaissa (KSL 38/1978) säädetään kuluttajaluotoista seuraavasti: "Kuluttajaluotolla tarkoitetaan luottoa, jonka elinkeinonharjoittaja (luotonantaja) sopimuksen mukaan myöntää tai lupaa myöntää kuluttajalle lainana, maksunlykkäyksenä tai muuna vastaavana taloudellisena järjestelyinä" (KSL 7:1.1 §).

Kuluttajaa suojaa kuluttajansuojan pakottavuus. Sellainen sopimusehto, joka poikkeaa kuluttajan vahingoksi siitä, mitä kuluttajansuojalaissa säädetään, on täysin tehoton (KSL 7:5 §). Kuluttajan kannalta lakia epäedullisemmat ehdot ovat siis kiellettyjä, mutta kuluttajan asemaa parantavat ehdot ovat sallittuja (Hemmo & Hoppu 2017, luku 12, Kuluttajasopimuksia koskeva lainsäädäntö ja peruskäsitteet).

Luotonantajan on meneteltävä luoton ottajaa kohtaan vastuullisesti. Luottoa ei saa markkinoida siten, että se heikentäisi kuluttajan huolellisuutta luottoa ottaessa. Muita kulutushyödykkeitä markkinoidessa ei saa käyttää luoton myöntämistä pääasiallisena markkinointikeinona. Luottosuhteen asioinnissa ei saa käyttää lisämaksullisia viestipalveluita. Kuluttajalle on annettava selkeä ja riittävä arvio luoton sopivuudesta eli selvitys siitä, sopiiko kyseinen palvelu kuluttajalle. Mahdollisen maksuviivästyksen ilmetessä kuluttajaa on neuvottava maksuvaikeuden ehkäisemiseksi. (KSL 7:13 §.) Kuluttajan luottokelpoisuus tulee arvioida ennen luottosopimuksen tekemistä ottaen huomioon kuluttajan taloudellinen tilanne. Jotta luotto voidaan myöntää, on luotonantajan todennettava henkilöllisyys huolellisesti. Sähköisessä luoton haussa on käytettävä vahvaa sähköistä tunnistautumista. (KSL 7:14-15 §.)

Esimerkkinä sähköisestä tunnistautumisesta on korkeimman oikeuden ratkaisu, jossa B oli säilyttänyt verkkopankkitunnuksia paikassa, jonka myös puolisonsa C oli tiennyt. C oli hakenut luoton B:n tunnuksilla ilman hänen lupaansa. C sai rangaistuksen petoksesta. Korkein oikeus katsoi, että B oli säilyttänyt tunnuksia huolimattomasti ja täten velvollinen maksamaan lopun luotosta. Luotonantaja A Oy:llä ei ollut oikeutta periä luottokustannuksia. Tunnistusvälineen haltijan eli B:n olisi pitänyt säilyttää tunnuksensa huolellisesti. (KKO:2016:73.) Laissa vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista (671/2009) säädetään tunnistusvälineen oikeudettomasta käytöstä. Tunnusten haltija vastaa oikeudettomasta käytöstä, mikäli tunnistusväline on luo-

vutettu toiselle, tunnistusväline on kadonnut tai joutunut oikeudettomasti toisen haltuun tai jos tunnistusvälineen katoamisesta ei ole ilmoitettu palvelun tarjoajalle (Laki vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista 3:23 & 27 §). B oli sitä mieltä, ettei ollut antanut verkkopankkitunnuksiaan C:lle eikä ollut antanut lupaa niiden käyttämiseen. A Oy:n mukaan luoton hakemisessa oli käytetty vahvaa sähköistä tunnistautumista. Korkeimman oikeuden tuli pohtia, oliko B:llä vastuu luotosta vai ei ja oliko A Oy:llä oikeus periä luottokustannuksia. Tuomiossa korkein oikeus velvoitti B:n suorittamaan A Oy:lle maksamatta jääneen luoton, mutta luottokustannusvaatimukset hylättiin. (KKO:2016:73.)

Luoton myöntämiseksi luotonantajan saa myöntää luoton, mikäli kuluttajan luottokelpoisuus osoittaa, että luottosopimuksen velvoitteet tullaan todennäköisesti täyttämään sopimuksessa vaaditulla tavalla (KSL 7:16 a §). Ennen luoton myöntämistä yli 100 euron luotoissa luotonantajan on kerrottava kuluttajalle tietyt tiedot Vakiomuotoiset eurooppalaiset kuluttajatiedot- lomakkeella. Lomakkeella tulee ilmoittaa luotonantaja, tarjottava luotto, luottokustannukset, luoton takaisinmaksu, luototettava hyödyke ja sopimusrikkomuksen seuraamukset sekä kuluttajalle lain nojalla kuuluvat oikeudet. (KSL 7:9 §.)

3.1 Korkokatto

1. kesäkuuta 2013 kuluttajansuojalain 7 lukuun lisättiin säännös korkokatosta. Luoton määrän tai luottorajan ollessa alle 2 000 euroa, luoton todellinen vuosikorko voi olla enintään korkolain (KorkoL 633/1982) 12 §:n mukainen viitekorko, johon on lisätty 50 prosenttiyksikköä (KSL 7:17 a §).

Tässä laissa tarkoitettu viitekorko on Euroopan keskuspankin viimeisimpään perusrahoitusoperaatioon ennen kunkin puolivuotiskauden ensimmäistä kalenteripäivää soveltama korko pyöristettynä ylöspäin lähimpään seuraavaan puoleen prosenttiyksikköön. Kyseisen puolivuotiskauden ensimmäisenä kalenteripäivänä voimassa olevaa viitekorkoa sovelletaan seuraavien kuuden kuukauden ajan. (KorkoL 12 §.)

Korkokattosäännöksen alaisuuteen kuuluvat myös luottokorttiluotot ja näennäisesti yli 2 000 euron kuluttajaluotot, joissa on sopimuksen ehdoilla rajattu kuluttajan oikeutta luottoon niin, ettei kuluttajalla todellisuudessa ole 2 000 euroa käytettävissä. Kuluttajalla voi olla oikeus nostaa luottoa esimerkiksi 500 euroa kuukaudessa. (Oulun käräjäoikeus 2017a, 56.)

Hallituksen esityksessä keskeisiä ehdotuksia korkokattosäännöksen lisäksi oli myös kuluttajilta perittävien tekstiviestimaksujen perinnän kieltäminen luottosuhteesta johtuvassa asioinnissa. Lisäksi ehdotettiin tiukennuksia säännökseen luotonantajan velvollisuudesta kuluttajan luottokelpoisuuden arvioinnissa. Muita ehdotuksia oli esimerkiksi korkolain pakottavuuden kiertämistä estävän säännöksen täsmentäminen. Täsmennyksellä pyrittiin selkeyttämään sitä, että on kiellettyä kiertää säännöksiä koron enimmäismäärästä esimerkiksi sopimussakkojen muodossa. (HE 78/2012 vp, 11 & 13.)

Korkokattouudistuksella pyrittiin siihen, että kuluttajat saisivat pieniä luottoja silloisia luottoja kohtuullisimmin ehdoin. Uudistuksen tarkoituksena oli vähentää pikaluotoista johtuvia kuluttajien velkaongelmia. Säännöksen odotettiin myös vähentävän pikaluottojen saatavuutta. Oikeusministeriön työryhmä piti hintasääntelyä tarkoituksenmukaisena keinona puuttuakseen pikaluotoista johtuviin ongelmiin. Hintasääntelyn ei katsottu estävän pienien kertaluottojen tarjoamista kokonaan, mutta auttaisi kuluttajia saamaan luottoja kohtuullisin ehdoin. (HE 78/2012 vp, 1 & 11.)

Korkokatto ulotettiin alle 2 000 euron luottoihin, koska suurimmat velkaongelmat liittyivät juuri pienempiin kuluttajaluottoihin. Suurempien luottojen korkojen oletettiin jäävän kuitenkin luottomarkkinoilla merkittävästi korkokattoa alhaisemmaksi. Ajateltiin, ettei muutoksesta seuraisi luottotarjonnan siirtyminen 2 000 ja yli 2 000 euron luottoihin, koska luottoriski kasvaa merkittävästi luoton määrän noustessa. (Oikeusministeriö 2017a, 1.)

Hallituksen esityksessä nostettiin esiin velkomusasioita koskevia tilastoja, joista saa paremman käsityksen silloisten velkomustuomioiden määristä. Suomen Asiakastieto Oy:n luottotietorekisteristä saaduista tiedoista ilmenee, että yksityishenkilöiden velkomustuomiot ovat kasvaneet. Vuonna 2005 yksityishenkilön tili- ja kertaluotoista sekä rahoitusyhtiösaatavista aiheutuneita velkomustuomioita annettiin reilu 20 000 kappaletta, kun vastaavien määrä vuonna 2008 oli vajaa 80 000 ja vuonna 2011 jo melkein 180 000. Asiakastiedon mukaan kaiken kaikkiaan yksityishenkilöille annettiin velkomustuomioita vuonna 2005 alle 110 000, kun tuomioiden yhteismäärä oli vuonna 2008 vajaa 170 000 ja vuonna 2011 yli 280 000. (HE 78/2012 vp, 4.)

Vuonna 2008 yksityishenkilön tili- ja kertaluotoista sekä rahoitusyhtiösaatavista aiheutuneista velkomustuomioista noin 60 prosenttia eli 52 000 kappaletta oli seurausta alle 1 000 euron saatavista. Vuonna 2011 näitä velkomustuomioita annettiin 130 000 kappaletta kaikista 180 000 tuomiosta eli yli 70 prosenttia. (HE 78/2012 vp, 4.)

Yksityishenkilöiden tili- ja kertaluotoista sekä rahoitusyhtiösaatavista aiheutuneista velkomustuomioista vuonna 2005 vajaa 3 000 kappaletta oli alle 300 euron saatavia. Vuonna 2010 näistä pienistä, alle 300 euron saatavista aiheutuneita tuomioita annettiin 50 000. Vuonna 2011 vastaava määrä oli jo melkein 82 000. Näistä vuoden 2011 luotoista johtuvia maksuhäiriöitä tuli noin 2,4 kappaletta kyseisen vuoden maksuhäiriöistä henkilöä kohden. (HE 78/2012 vp, 4.)

Suomen Pienlainayhdistys ry:n mukaan nämä arviot pikaluotoista johtuvien velkomustuomioiden määristä ovat virheellisiä. Yhdistyksen näkemys on se, että pikaluotoista johtuvien velkomustuomioiden määrä vuonna 2011 on ollut edellä kerrottua pienempi, noin 50 000–60 000 velkomustuomiota. Käräjäoikeuksien arviot vuoden 2011 pikaluottojen osuudesta kaikista velkomuksista summaarisissa asioissa vaihtelivat 25 prosentista 70 prosenttiin saakka. (HE 78/2012 vp, 5.)

3.2 Todellinen vuosikorko ja luottokustannukset

Todellinen vuosikorko on merkittävä mittari luottojen vertailussa. Sen avulla kuluttaja saa todellisen ja selkeän kuvan luoton hinnasta, koska kuluttajaluotoista peritään paljon muitakin kustannuksia kuin luottokorko. (Peltonen & Määttä 2015, luku 10, luottokustannukset ja todellinen vuosikorko.)

Todellinen vuosikorko on korkoprosentti, joka muodostuu laskettaessa kaikki luottokustannukset vuosikorkona luoton määrälle huomioiden lyhennykset. Luottokustannuksiin kuuluvat luotonantajajan tiedossa olevat, luottosuhteesta kuluttajan luotonantajalle maksettava korkojen ja kulujen sekä muiden mahdollisten maksujen määrä. Luottokustannuksia ovat myös kuluttajaluottosopimuksesta johtuvat vakuutusten ja erilaisten lisäpalveluiden kustannukset, jos luoton saaminen edellyttää lisäpalvelua koskevan sopimuksen tekemistä markkinoiduin ehdoin. Luottokustannuksiin ei lueta luoton hoitamiseen käytettävän tilin kustannuksia, jos tilin avaaminen ei ole pakollista ja kustannukset on eritelty luottosopimuksessa, kuluttajan sopimusrikkomuksesta seuraavia maksuja eikä notaarikuluja. (KSL 7:6 §.) Luottokustannuksia ovat esimerkiksi järjestelypalkkio, toimitusmaksu, lainan käsittelykulu ja ilmoituskulut (Oulun käräjäoikeus 2017, 57). Oikeusministeriön asetuksella säädetään vuosikoron laskentatavasta sekä laskennassa sovellettavista oletuksista (KSL 7:6.3 §).

Kun lasketaan todellista vuosikorkoa, oletetaan, että luottosopimus on voimassa osapuolten sopiman jakson loppuun ja että kuluttaja sekä luotonantaja täyttävät omat velvollisuutensa pitäen kiinni

sopimuksessa määrätyistä ehdoista ja päivämääristä. Mikäli luottosopimus sisältää sellaisia ehtoja, joista johtuen todelliseen vuosikorkoon laskettavat luoton korko ja muut maksut voivat muuttua, mutta niiden määrää ei voida määrittää laskentahetkellä, todellinen vuosikorko lasketaan olettamalla, että luottokorko ja mahdolliset maksut pysyvät lähtötasoon nähden saman suuruisena ja että niitä sovelletaan sopimuksen loppuun saakka. (Oikeusministeriön asetus kuluttajaluoton todellisesta vuosikorosta 3 §.)

Kuten aiemmin todettiin, pikaluotoista aiheutuu usein kuluttajalle muitakin kuluja kuin pelkkä pääoma. Luoton hinta on usein ilmoitettu käsittely- ja toimituskustannuksina. Näiden lisäksi kuluja saattaa syntyä tekstiviesteistä, joilla lainaa on haettu. Kuluttajalla voi olla vaikea hahmottaa luoton todellista arvoa, koska kulut saattavat vaikeuttaa kokonaiskuvan hahmottamista. Hallituksen esityksessä on ehdotettu, että jatkossa lisämaksullisia tekstiviestejä ei saisi luottosuhteen asioinnissa enää käyttää. Puhelinpalveluita ei ole kuitenkaan syytä rajoittaa, sillä niiden käytössä ei ole havaittu samankaltaisia ongelmia. (HE 78/2012 vp, 10.)

Ennen sopimuksen tekemistä kuluttajalle on ilmoitettava palvelusta perittävästä maksusta. Luotonvälittäjällä ei ole oikeutta maksun saantiin, jos se ei ole edellä mainitun mukaisesti ilmoittanut kuluttajalle maksusta. Tästä tulee tehdä sopimus pysyvällä tavalla kirjallisesti tai sähköisesti. (KSL 7:49 §.)

Luotosta aiheutunut korko saa muuttua ainoastaan sopimuksessa yksilöidyn viitekoron muutosten mukaisesti ja tästä täytyy sopia luottosopimuksessa. Viitekorko on oltava julkisesti tiedossa. Mikäli korkoihin on tulossa muutoksia, kuluttajalle on ilmoitettava siitä ennen muutoksen voimaantuloa. Tässä yhteydessä on esimerkiksi ilmoitettava uusi maksuerän summa. Luottosopimuksesta aiheutuvia maksuja voidaan muuttaa vain, jos tästäkin on luottosopimuksessa erikseen sovittu. Korotus ei kuitenkaan saa olla suurempi kuin luotonantajalle aiheutunut lisäys kustannuksissa. (KSL 7:24 §.)

3.3 Eräännyttäminen ja peruuttamisoikeus

Kuluttajalla on oikeus luottosopimuksen peruuttamiseen ilmoittamalla peruuttamisesta luotonmyöntäjälle viimeistään 14. päivänä sopimuksen tekemisestä tai siitä ajankohdasta, jolloin kuluttaja on saanut luottosopimuksen, joka sisältää tiedot luottosopimuksen tekemisestä tai tiedot käyttelytiliin

liittyvästä luottosopimuksesta, sähköisenä tai kirjallisena. Sopimuksen peruutus on tehtävä pysyvällä tavalla. (KSL 7:20.1 §.) Pysyvällä tavalla peruuttaminen tarkoittaa esimerkiksi sähköpostilla tai kirjeellä tehtävää peruutusta. Kuluttajan ei kuitenkaan tarvitse perustella peruuttamista. (Peltonen ym. 2015, luku 10, luottosopimuksen peruuttaminen.)

Kuluttajan peruuttaessa luottosopimuksen, häneltä voidaan korvauksena vaatia luoton korko siltä ajalta, kun kuluttajalla on ollut kyseinen luotto käytössään. Peruuttamistapauksessa kuluttaja voi joutua maksamaan korvauksena viranomaisen luotonantajalta perimät kulut, ellei niitä palauteta luotonantajalle. (KSL 7:20.2 §.) Tällaisia kuluja ei kuitenkaan ole Suomessa (Peltonen ym. 2015, luku 10, luottosopimuksen peruuttaminen). Kun kuluttaja peruuttaa sopimuksen, häneltä ei voida periä muita kuluja, kuten esimerkiksi luottotietojen tarkastuksesta aiheutuneita kuluja. Kuluttajalta ei kuitenkaan saa periä viranomaisille maksettuja kuluja tai edes korkoa, jos kuluttaja ei ole etukäteen saanut tietoa hänen maksuvelvollisuudestaan tai koron sekä maksujen määrästä tai, jos koron määrää ei voida etukäteen kertoa johtuen koron määräytymisen perusteista. (KSL 7:20.2 §.)

Kuluttajan on palautettava saamansa varat sekä edellä mainitut korvaukset ilman viivästystä 30 päivän kuluessa peruuttamisilmoituksen tekemisestä. Ellei kuluttaja toimi näin, luottosopimus pysyy voimassa ja peruuttamisilmoitus raukeaa. Kuluttaja voi kuitenkin pidättäytyä maksuvelvollisuuden täyttämisestä niin kauan, kunnes luotonantaja suorittaa vastaavan velvollisuutensa. (KSL 7:20.3 §.) Jos kuluttaja on antanut luotolle vakuuden, se tulee palauttaa samalla kun kuluttaja palauttaa sopimuksella saadut varat luotonantajalle (Peltonen ym. 2015, luku 10, luottosopimuksen peruuttaminen).

Luotto voi erääntyä sopimuksen mukaisesti tai luotonantaja voi eräännyttää luoton. Luottosopimuksessa luotonantaja ja kuluttaja sopivat eräpäivistä sekä luoton lyhentämisestä. Luoton erääntymisen tarkoittaa velalliselle suoranaista maksuvelvollisuutta. Sopimuksen mukainen eräpäivä sitoo kumpaakin osapuolta eikä velkoja voi vaatia ennenaikaista suoritusta. (Niemi 2014, luku 7, luoton erääntyminen.) Kuluttaja voi kuitenkin maksaa luoton tai osan siitä ennen sen erääntymistä. Kun kuluttaja maksaa luoton tai osan siitä ennen sovittua erääntymistä, tulee luotonantajan vielä jäljellä olevasta saatavasta vähentää ne luottokustannukset, jotka kohdistuvat velallisen käyttämättä jättämään luottoaikaan. Luotonantajalla on kuitenkin oikeus periä sopimuksessa yksilöidyt, kuluttaja-luoton perustamisesta syntyneet kulut kokonaisuudessaan. (KSL 7:27 §.)

Luotonantajalla voi olla oikeus luottosopimuksen nojalla kuluttajan maksuviivästyksen tai jonkin muun sopimusrikkomuksen seurauksena erääntymättömän maksuerän vaatimiseen. Näin ollen maksu täytyy olla yhä suorittamatta ja viivästynyt vähintään kuukauden. Mikäli kysymys on kerta-luotosta, edellytetään myös, että viivästyneen määrän on oltava ainakin kymmenen prosenttia tai, jos luottoon sisältyy useampia maksueriä, ainakin viisi prosenttia alkuperäisestä luoton määrästä. Edellä mainittujen vaatimuksien ei tarvitse täyttyä, jos maksu on myöhästynyt ainakin kuusi kuu-kautta ja on suurimmaksi osaksi yhä suorittamatta. (KSL 7:33 §.)

Luotto voi erääntyä vasta neljän viikon päästä tai, mikäli luotonantaja on huomauttanut aiemmin viivästyksestä tai sopimusrikkomuksesta, aikaisintaan kahden viikon päästä laskettuna siitä ajan-kohdasta, kun erääntymisilmoitus on annettu tai lähetetty velalliselle (KSL 7:35.2 §).

3.4 Kohtuuttomuus

"Elinkeinoharjoittaja ei saa käyttää kulutushyödykkeitä tarjotessaan sopimusehtoa, jota kulutushyö-dykkeen hinta ja muut asiaan vaikuttavat seikat huomioon ottaen on pidettävä kuluttajien kannalta kohtuuttomana" (KSL 3:1 §).

Mikäli elinkeinoharjoittaja käyttää kohtuutonta sopimusehtoa, markkinaoikeus voi kieltää ehdon jatkumisen kuluttaja-asiamiehen tai joidenkin edunvalvontajärjestöjen vaatimuksesta (Hemmo ym. 2017, luku 12, Kuluttajasopimusten erityispiirteitä).

Korkein oikeus on antanut ratkaisun, jossa on kysymys siitä, oliko kuluttajalle asetettu korkovaati-mus lain vastainen vai ei ja olivatko sopimusehdot olleet kohtuuttomia. Tässä tapauksessa L Oy myi 14.10.2013 erääntyneet saatavansa G Oy:lle. G Oy vaati kuluttajaa A maksamaan pääoman 2 836,94 euroa ja kuluja 45 euroa viivästyskorkoineen. G vaati maksamaan viivästyskorkoa 118,80 prosenttia. Tähän kanteeseen A ei vastannut. Käräjäoikeudessa katsottiin, että 118,80 prosentin korkovaatimus oli selvästi perusteeton ja se hylättiin 4 §:n 1 momentin ylittäviltä osin. G valitti ho-vioikeuteen eikä A vastannut valitukseen. Hovioikeus otti esille korkolakiin 1.6.2013 voimaan tul-leen muutoksen sääntelystä, jolloin alle 2 000 euron luotoissa luottosopimuksen mukainen todelli-nen vuosikorko ei saa ylittää korkolain 12 §:ssä tarkoitettu viitekorkoa lisättynä 50 prosenttiyks-i-köllä. A:lle myönnetty luotto oli suuruudeltaan tasan 2 000 euroa, joten kyseistä korkosäännöstä ei voitu soveltaa tähän vaatimukseen. Tästä syystä koron määrää ei ollut rajoitettu lainkaan. Tämä oli

kuitenkin hovioikeuden mukaan lainsäätäjän tahdon vastaista. Luoton korko oli epäsuhteessa luoton pääoman määrään, joten hovioikeus piti viivästyskoron määrää kohtuuttomana ja lain vastaisena. Hovioikeus yhtyi käräjäoikeuden ratkaisuun, joten vaatimus voitiin hylätä selvästi perusteettomana. (KKO:2015:60.)

G Oy valitti korkeimpaan oikeuteen eikä A tällöinkään vastannut valitukseen. G vaati samaa pääomaa sekä viivästyskorkoa kuin käräjäoikeudessakin, mutta toissijaisesti pääomalle 50,50 prosentin viivästyskorkoa. G Oy:llä oli mahdollisuus lausua kuluttajasopimusten kohtuuttomista ehdoista annetun direktiivin 93/13/ETY säännösten ja niitä koskevan unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön merkityksestä käsiteltävänä olevan asian arvioinnissa. G Oy:tä pyydettiin toimittamaan jäljennös luottosopimuksesta. A:llekin annettiin myös tilaisuus tulla kuuluksi, mutta hän ei antanut lausua. (KKO:2015:60.)

Edellisessä kappaleessa mainitulla direktiivillä on tarkoitus turvata jäsenvaltiomaissa kuluttajien kanssa tehtyjen sopimusten kohtuullisuutta. Kuluttajilla ei ole välttämättä käsitystä eri maiden sopimusehdoista, joten tavaroiden ja palveluiden myynnistä on pyritty tekemään turvallisempaa. Direktiivi kattaa sellaiset sopimusehdot, joista ei ole neuvoteltu erikseen. Sopimukset on laadittava selkeästi ja ymmärrettävästi ja kuluttajalle on annettava mahdollisuus tutkia kaikki hänen sopimukseensa liittyvät ehdot. Neljännen artiklan mukaan otetaan huomioon sopimuksen kohteena olevien tavaroiden ja palveluiden luonne. Lisäksi ehtojen kohtuuttoman luonteen arviointi ei saa liittyä muun muassa hintaan, jos ehdot ovat laadittu ymmärrettävästi ja selkeästi. Kuudennessa artiklassa on todettu, että kohtuuttomat ehdot eivät sido kuluttajaa. Kuluttajalle tulisi taata tämä direktiivin mukainen suoja. (Sopimusehtodirektiivi 4 & 6 art.)

Korkeimmassa oikeuden ratkaisussa päädyttiin siihen, että alempien oikeuksien tuomioita ei muutettu. Käräjäoikeudessa siis hyväksyttiin kanteen muut vaatimukset, mutta kanne hylättiin selvästi perusteettomana siltä osin, kun viivästyskorko ylitti lakisääteisen viivästyskoron määrän. Korkeimmassa oikeudessa pohdittiin muun muassa tuomioistuimen tutkimisvelvollisuutta. Mikäli asiassa on kyse sopimusdirektiivin kuuluvasta elinkeinoharjoittajan ja kuluttajan välisestä vakioehtosopimuksesta, tällöin tuomioistuimen on arvioitava ehdon kohtuuttomuutta viran puolesta. Kulutusluottodirektiivin tarkoituksena on suojella kuluttajaa harhaanjohtavalta markkinoinnilta ja mahdollistaa päätöksenteko siten, että kuluttajalla on tiedossa oleelliset tiedot ja selkeät sopimusehdot. (KKO:2015:60.)

Kohtuuttomiin kuluttajasopimusehtoihin liittyen kuluttaja-asiamies on esittänyt 23.9.2016 aloitteessaan pohdintaa siitä, että kokonaistarkastelussa otettaisiin huomioon sekä kansallinen että Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntö. Lisäksi hän ehdottaa kuluttajaluottolainsäädännön tarkistamista varsinkin korkokattosäätelyn osalta. Kuluttaja-asiamiehen mukaan kuluttajilta peritään kohtuuttomia luottokustannuksia. Tavoite siitä, että velkaongelmat olisivat kesäkuussa 2013 tulleen lakimuutoksen jälkeen vähentyneet, ei ole toteutunut. Kohtuuttomilla sopimusehdoilla katsotaan olleen erityinen merkitys luotto-ongelmissa, joten tästä syystä kohtuuttomuus on otettu mukaan käsittelyyn. (Kilpailu- ja kuluttajavirasto 2016, viitattu 8.11.2017.)

3.5 Tuomioistuimen tutkimisvalta

Edellä kerrottu korkeimman oikeuden tapaus on merkittävä tuomioistuimen tutkimisvelvollisuuden kannalta. Korkein oikeus tulkitsee oikeudenkäymiskaaren (OK 4/1734) 5 luvun 13 §:ssä säädettyä tuomioistuimen velvollisuutta ja toimivaltaa puuttua summaarisen riita-asian selvästi perusteettomiin vaatimuksiin. (Mäenpää 2016, 336.) Kuten edellä todettiin, korkein oikeus katsoi, että tuomioistuimen täytyy viran puolesta tutkia ehtojen kohtuuttomuutta (KKO:2015:60).

Suuressa osassa summaarisia asioita tuomioistuimen rooli on muodollinen (Mäenpää 2016, 337). Tuomioistuinlaissa (673/2016) säädetään laamannin oikeudesta määrätä kansliahenkilökuntaa työtehtäviin. Laamanni määrää käräjäoikeuden kansliahenkilökuntaan kuuluvat henkilöt antamaan summaarisissa asioissa yksipuolisia tuomioita. Henkilöiden täytyy olla antanut tuomarin vakuutusta vastaavan vakuutuksen sekä omata tarvittavat taidot ja riittävä koulutus. (Tuomioistuinlaki 19:6 §.) Suurimman osan summaarisista asioista ratkaiseekin kansliahenkilökunta. Näin ollen tuomioistuin siis lähinnä vahvistaa saatavan ulosottoa varten. Tuomioistuin ei kuitenkaan voi antaa yksipuolista tuomiota selvästi perusteettoman kanteen johdosta. Tällöin tuomioistuin on velvoitettu tutkimaan kanteen perusteettomuutta. Kanteen selvä perusteettomuus voi esimerkiksi johtua perintäkulujen määrästä, josta säädetään pakottavasti taikka, kuten edellisessä korkeimman oikeuden tapauksessa, koron määrästä. (Mäenpää 2016, 337.)

Vaatimis- ja väittämistaakka rajoittavat tuomioistuimen tutkimisvaltaa (Mäenpää 2016, 338). Tuomioistuin ei voi tuomita enempää, kuin mitä on vaadittu eikä tuomiota voi perustaa sellaiseen seikkaan, johon ei ole esimerkiksi vaatimuksen tueksi vedottu (OK 24:3§). Mikäli vastaaja pysyy passiivisena, tuomioistuimen on hyväksyttävä kanne yksipuolisella tuomiolla jatkamatta valmistelua ja

selvästi perusteettomilta osin kanne on hylättävä tuomiolla (OK 5:13 §). Tuomioistuimen tulee siis tutkia viran puolesta selvä perusteettomuus myös vastaajan ollessa passiivinen. Tuomioistuimen ei kuitenkaan tule viran puolesta tutkia vaatimusten kohtuullisuutta. Jotta kohtuuttomuus tulisi tuomioistuimessa arvioitavaksi, vastaajan on viitattava siihen ainakin jollain tavalla. (Mäenpää 2016, 338.)

Korkeimman oikeuden tapauksessa 2015:60 todettiin, että tuomioistuimen viran puolesta tapahtuva tutkimisvelvollisuus ja -valta riita-asioissa on suppea ja sääntely koskee myös kuluttajia koskevia riita-asioita. Lähtökohtana on, että asian osapuolet määrittävät riidan kohteen eikä tuomioistuin oma-aloitteisesti tutki kohtuullistamisen edellytyksiä. Tuomioistuimen tulee kuitenkin oma-aloitteisesti tutkia, onko käsiteltävässä asiassa kyse sopimusehtodirektiivin alaisesta kuluttajan ja elinkeinoharjoittajan välisestä vakiosopimusehdosta. Mikäli on, tuomioistuimen täytyy arvioida oma-aloitteisesti viran puolesta kyseisen ehdon kohtuuttomuus. Vaatimuksen perustuessa sopimusehtodirektiivin vastaiseen sopimusehtoon, tulee tuomioistuimen hylätä se selvästi perusteettomana. Tapauksessa korkein oikeus korosti sitä, että tutkimisvelvollisuus koskee vain kohtuuttomia ja epäselviä vakioehtoja ja näin ollen säännöksen nojalla ei voida tutkia muita kuluttajasopimusehtoja. (KKO:2015:60.)

Korkein oikeus katsoi myös tuomioistuimen tutkimisvelvollisuuteen kuuluvan sen, että tuomioistuimen täytyy mahdollisesti vaatia elinkeinoharjoittajalta selvitys vakiosopimuksesta ja sopimuksen tekoon liittyneistä olosuhteista. Tämän seurauksena tuomioistuimen tulee tutkia, ovatko ehdot kuluttajasopimusten kohtuuttomista ehdoista annetun direktiivin edellyttämät eli selkeästi ja ymmärrettävästi laaditut. Tässä tapauksessa korkein oikeus katsoi, että vuosikorko oli esitetty epäselvästi eikä todellisesta vuosikorosta ollut mainintaa. Myös ehto sopimuksen kestosta oli varsin epäselvä. Näin ollen ehtoja ei ollut laadittu sopimusehtodirektiivin edellyttämällä tavalla ja täten tuomioistuimen tuli arvioida luottokorkoehdon kohtuullisuus. (KKO:2015:60.)

Ratkaisu merkitsee yleisesti riita-asioissa sitä, että tuomioistuimen viran puolesta tapahtuvaan tutkimisvelvollisuuteen kuuluu vakiosopimusehtojen kuluttajasopimusten epäselvien ehtojen kohtuullisuuden arviointi ja tarvittavan selvityksen pyytäminen kantajalta eli elinkeinoharjoittajalta. Tämä on erittäin suuri poikkeus sääntöön, että kohtuuttomuutta arvioidaan vain vastaajan eli luotonottajan väitteestä. (Mäenpää 2016, 342.)

Myös Vaasan hovioikeus on antanut 25.8.2016 ratkaisun, joka liittyy tuomioistuimen tutkimisvaltaan. Vaatimuksinaan hovioikeudessa kantaja (yhtiö) on vaatinut vastaajan velvoittamista suorittamaan yhtiölle korkoa 118,65 euroa korkolain 4 §:n 1 momentin mukaisine viivästyskorkoineen 31.10.2014 alkaen. Tämän lisäksi korkoa 4,30 euroa sekä nostopalkkio 50 euroa korkolain 4 §:n mukaisine viivästyskorkoineen 21.11.2014 alkaen. Tapauksessa käräjäoikeus ei olisi saanut omaloitteisesti viran puolesta tutkia sopimusehdon kohtuullisuutta. Käräjäoikeuden katsottiin menetelleen virheellisesti, kun se on tulkinut yhtiön vaatiman koron pakottavan lainsäädännön vastaiseksi ja katsonut olevansa oikeutettu viran puolesta ottamaan kantaa koron määrään. (VaaHo:2016:388.)

Hovioikeudessa kysymyksenä oli se, onko KSL 7 luvun 17 a §:n korkokattosäännös pakottavaa lainsäädäntöä, joka tuomioistuimen on kansalliseen lainsäädäntöön perustuen tutkittava viran puolesta. Jos on, täytyy ratkaista, soveltuuko tämä säännös kyseessä olevaan luottosopimukseen ja johtaako sääntö kanteen hylkäämiseen selvästi perusteettomana. Jos kyseessä olevaan sopimukseen ei sovelleta tätä pakottavaa lainsäädäntöä, tulee seuraavaksi tutkia, onko kyseessä sopimusehtodirektiivin soveltamisalaan kuuluvasta vakiehtosopimuksesta. Jos näin on, täytyy lisäksi tutkia, onko sopimus ollut kohtuullinen ja ovatko sopimusehdot olleet selkeät ja ymmärrettävät. (VaaHo:2016:388.)

Kuluttajalle oli myönnetty 2 000 euron joustava luotto, joka on ollut kokonaisuudessaan koko ajan hänen käytettävissään. Luotonantaja ei ole yrittänyt rajoittaa kuluttajan oikeutta käyttää luottoa eikä siten kiertää säännöstä korkokatosta. Vastaja oli nostanut luottoa tosiasiallisesti 400 euroa. (VaaHo:2016:388.)

Kuten tässä raportissa aiemmin todettiin, tuomioistuimet saavat arvioida vakiehtosopimusten kohtuullisuutta vain, kun vastaaja vetoaa kohtuuttomuuteen, ja silloin, kun kulutusluottosopimuksen luottoehdot eivät ole olleet ymmärrettävät ja selkeät. Vastaja ei ole antanut vastausta sitä pyydetäessä, eikä näin ollen ole maininnut mitään kohtuuttomuudesta. Tapauksessa käräjäoikeus on katsonut, että luotonantajan sopimusehdot on laadittu selkeästi ja ymmärrettävästi eikä yhtiön kannetta sopimusehtodirektiiviin perustuen olisi voitu hylätä. (VaaHo:2016:388.)

Käräjäoikeus on virheellisesti tulkinut säännöstä korkokatosta hylkäämällä 118,65 euron korkovaatimuksen, joka sisältää sovittua korkoa alkaen luoton nostamisesta loppuen saatavan siirtämiseen yhtiön perittäväksi. Koron määrä on ollut luottosopimuksessa sovittu 103,42 prosenttia. Tästä

eteenpäin yhtiö on vaatinut viivästyskorkoa korkolain 4 §:n 1 momentin mukaan. Lisäksi yhtiö on vaatinut korkoa 4,30 euroa, mikä on viivästyskorkoa lainan korolle sekä pääomalle laskettuna lainan ensimmäisestä eräpäivästä lukien haastehakemuksen laadintaan asti. Nämä korkovaatimukset hylätessään kärjäoikeus on tulkinnut korkokattosäännöksen vastoin yksiselitteistä ja selvää sanamuotoa sekä lainsäätäjän tahtoa. Hallituksen esityksestä 78/2012 vp ja säännöksen sanamuodosta käy ilmi, että kohdassa säädetään todellista vuosikorkoa koskevasta korkotasosta eikä luottokorolle asetetusta rajasta. (VaaHo:2016:388.)

Haastehakemuksessa on vaadittu luottosopimuksessa sovittua luottokorkoa, eikä luottokoron voida katsoa olevan kohtuuton siihen nähden, että luotosta ei ole peritty vakuutta. Vaadittu korko ei poikkea alan vakiintuneista luottokorkovaatimuksista. Tämän vuoksi kärjäoikeus ei olisi myöskään saanut tutkia kohtuuttomuutta viran puolesta. Väitettä koron kohtuuttomuudesta ei voida perustella korkokattosäännöksen laskennallisen todellisen vuosikoron säännöksellä eikä myöskään viittauksella korkolain viivästyskorkoon. (VaaHo:2016:388.)

Hovioikeus nosti perusteluissaan esiin myös perustuslakivaliokunnan lausunnon. Siinä perustuslakivaliokunta on katsonut, että kuluttajansuojalain korkokattosäntely kattaa perusoikeuksien yleiset rajoitusedellytykset. Näin ollen kärjäoikeuden oma tulkinta ei tässäkään mielessä ole ollut tarpeen. Lainsäätäjä on säätänyt selvän euromääräisen rajan, johon korkokattosäännöstä sovelletaan. Tuomioistuimen ei kuulu ottaa lainsäätäjän roolia laajentaakseen säännöstä alueelle, jota rajoitussäntely ei kata. Hovioikeus katsoi, että kärjäoikeuden olisi täytynyt antaa asiassa yksipuolinen tuomio myös kärjäoikeuden hylkäämän korkovaatimuksen osalta. (VaaHo:2016:388.)

4 KORKOKATON KÄSITTELY TUOMIOISTUIMESSA

Riidattomat velkomusasiat voivat tulla vireille kärjäoikeuteen joko W-, E- tai S-asioina. W-asioina kärjäoikeuteen tulevat haastehakemukset tulevat sähköisesti oikeushallinnon sähköisen asiointipalvelun kautta. Se on suunnattu kaikille kansalaisille sekä yrityksille. Sähköisen asiointipalvelun kautta luotonantaja voi toimittaa kärjäoikeudelle velkasaatavaansa koskevan haastehakemuksen, seurata asian käsittelyä ja saada ratkaisun sekä siirtää tuomion ulosottoon. E-asiat tulevat vireille sähköisen Santra-järjestelmän kautta. Kyseinen järjestelmä on suunnattu yrityksille ja yhteisöille, jotka laittavat vireille paljon haastehakemuksia, kuten esimerkiksi perintätoimistoille ja kunnille. Santra-järjestelmän käyttäjä saa tuomiorekisteristä kärjäoikeuden ratkaisut. (Oikeus.fi 2017, viitattu 18.11.2017.)

Haastehakemuksen saavuttua kärjäoikeuteen, vastaajalle annetaan haaste tiedoksi. Haaste sisältää kantajan vaatimukset ja vaatimusten perusteet. Haasteessa pyydetään vastaajaa antamaan yleensä kirjallinen vastaus. Vastauksessa vastaajan tulee ilmoittaa, myöntääkö vai vastustaako hän kannetta. Jos vastaaja vastustaa kannetta, hänen tulee ilmoittaa perusteet, joilla on merkitystä asian ratkaisemiseksi. Tämän lisäksi vastaajan tulee ilmoittaa todisteet ja se, mitä hän aikoo todisteilla näyttää toteen eli todistusteemat. Kanteen myöntämisellä vastaaja ei vastusta kannetta. Vastaajan vaatiessa kanteen hylkäämistä, kannetta vastustetaan tai se voi tarkoittaa myös kanteen kiistämistä. (OK 5:8–10 §.)

Jos vastaaja ei vastaa haasteeseen määräajassa, asian valmistelua ei jatketa, vaan asia ratkaistaan yksipuolisella tuomiolla. Yksipuolinen tuomio asiassa annetaan myös silloin, jos vastaaja vastustaa kannetta, mutta ei perustele vastustamistaan tai perustelulla ei ole merkitystä asian ratkaisemisen kannalta. Esimerkiksi, jos vastaaja ilmoittaa, että hänellä ei ole rahaa. Jos kanteesta on luovuttu tai se on selvästi perusteeton, kanne hylätään tuomiolla. (OK 5:13 §.) Vastaajan myöntäessä kanteen, asia ratkaistaan kirjallisessa valmistelussa tuomiolla (OK 5:27 §).

Raportissa esitellään korkokaton käsittelyn selkeyttämiseksi kahta Oulun kärjäoikeudessa vireillä ollutta velkomusasiaa. Ratkaistujen asioiden joukosta valittiin alle 2 000 euron saatava ja yli 2 000 euron saatava, koska näiden saatavien käsittelyt eroavat toisistaan. Tapaukset on valikoitu rajamaltamme aikaväliltä. Alle 2 000 euron haastehakemukseen päädyttiin sillä perusteella, että ta-

pauksessa on sovellettu korkokattosäännöstä pääoman määrän vuoksi ja siksi, että todellinen vuosikorko alittaa korkokaton. Yli 2 000 euron haastehakemus valikoitui korkean koron vuoksi. Tapauksien yksilöintitiedot jätettiin pois, koska niillä ei ole merkitystä asian käsittelyn kannalta.

4.1 Alle 2 000 euron kuluttajaluotot

Kuten alaluvussa 3.1. kerrottiin, alle 2 000 euron luotoissa todellinen vuosikorko ei saa ylittää korkolain 12 §:ssä mainittua 50 prosenttiyksikköä lisättynä viitekorolla (KSL 7:17 a §). Suomen pankin viitekorko esimerkiksi vuonna 2016 ajanjaksolla 1.1.–30.6. on ollut 0,50 prosenttia (Suomen pankki 2017, viitattu 25.11.2017). Tämä tarkoittaa 2013 voimaan tulleen säännöksen mukaan sitä, että korkoa alle 2 000 euron kulutusluoton pääomalle on voitu periä tuolla ajanjaksolla enimmillään yhteensä 50,50 prosenttia.

Mikäli 1. kesäkuuta 2013 tai sen jälkeen myönnettyssä alle 2 000 euron luotossa viitekorko ylittää 50 prosenttiyksikköä lisättynä viitekorolla, kantajaa pyydetään toimittamaan kopio luottosopimuksesta ja selvitys koko saatavasta saatavien perinnästä annetun lain (513/1999) 5 a §:n 1 momentin 3 kohdan mukaisesti (Oulun käräjäoikeus 2017a, 56). Tämän momentin mukaan eriteltynä tulee olla pääoma, korko, viivästyskorko ja perintäkulut (Laki saatavien perinnästä 5 a § 1).

Mikäli velan takaisinmaksu viivästyy, viivästyneelle määrällä on maksettava vuotuista viivästyskorkoa. Viivästyskoron määrä on seitsemän prosenttia korkeampi kuin kulloinkin voimassa oleva korkolain 12 §:ssä tarkoitettu viitekorko. Korkolain 12 §:ssä viitekorolla tarkoitetaan aikaisemmin mainittua Euroopan keskuspankin viitekorkoa. (KorkoL 4.1 §.) Mikäli korkolain ensimmäisen momentin mukaan laskettu viivästyskorko on pienempi kuin eräpäivää edeltäneeltä jaksolta maksettu luottokorko, viivästyskorkoa täytyy maksaa saman suuruisena kuin ennen erääntymistä. Jos sopimus on kulutusluottosopimus tai liittyy muuhun 2 §:n 2 momentissa tarkoitettuun sopimukseen, viivästyskorkoa täytyy maksaa saman suuruisena kuin ennen erääntymistä enintään 180 vuorokauden ajan laskettuna luoton kokonaisvaltaisesta erääntymisestä tai jos, asiassa annetaan tuomio ennen edellä mainitun 180 päivän päättymistä, tuomion antamiseen asti. (KorkoL 4.2 §.)

Käräjäoikeuteen saapunut haaste ratkaistaan asianosaisten tahdonilmaisujen perusteella. Asia voidaan ratkaista myös sopimalla. Mikäli kantaja vaatii perusteita lakimääräistä suurempaa viivästyskorkoa, pyydetään kantajalta haastehakemuksen täydentämistä. Täydennyksessä tulee kertoa perusteet vaaditulle vaatimukselle. Mikäli kantaja ei pysty perustelemaan vaatimustaan, asiassa annetaan hylkäävä tuomio. (Oulun käräjäoikeus 2017a, 57.)

Valitsemamme alle 2 000 euron saatavaa koskeva velkomuskanne on tullut vireille Oulun käräjäoikeuteen 7.3.2017. Alkuperäinen velkoja on siirtänyt saatavan velkojan oikeudet perintäyritykselle ja perintäyritys on toimittanut kanteen käräjäoikeudelle yksityishenkilön ollessa vastaajana.

Haastehakemuksessa kantaja on vaatinut 1 847,28 euron pääomaa 18,9 prosentin korolla korkolain 4 §:n 2 momentin mukaisesti 8.3.2017 alkaen. Pääoman lisäksi on vaadittu 111,41 euron korkosaatava (luottokorko), jolle korkolain 4 § 1 momentin mukainen viitekorko lisättynä 7 prosenttiyksiköllä 8.3.2017 alkaen. Toinen perittävä korkosaatava on summaltaan 81,77 euroa, jolle edellä mainittua korkoa eräpäivästä 7.3.2017 alkaen. Oikeudenkäyntikuluja on vaadittu yhteensä 175,00 euroa, jolle myös korkolain mukainen viitekorko lisättynä 7 prosenttiyksiköllä. Oikeudenkäyntikulut sisältävät 65,00 euron oikeudenkäyntimaksun. Koron maksu alkaa kuukauden kuluttua ratkaisupäivästä. Lisäksi kantaja on vaatinut kuluja tilinhoitomaksuista 34,00 euroa ja maksumuistutuksista sekä -vaatimuksista 30,00 euroa. Molemmille kuluille on vaadittu korkolain mukaista korkoa.

Kantaja on perustellut vaatimuksia siten, että kantaja on tehnyt 14.7.2016 vastaajan kanssa lainasopimuksen. Luotto on eräännytetty maksettavaksi 14.1.2017. Kantaja on ilmoittanut perusteluissaan todellisen vuosikoron olevan 45,17 prosenttia. Perusteluista voidaan päätellä, että tähän on sovellettava korkokattosäännöstä, sillä luotto on myönnetty 1.6.2013 jälkeen. Käräjäoikeudella ei ole ollut tiedossa luoton alkuperäistä pääomaa, mutta kantajan ilmoittama todellinen vuosikorko pysyy korkokaton rajoissa. Mahdollisesti tästä syystä käräjäoikeus ei ole kehottanut kantajaa täydentämään haastehakemusta.

Asiassa on laadittu 15.3.2017 haaste, joka on laitettu tiedoksi antoon vastaajalle haastemiehen kautta. Haaste on annettu vastaajalle tiedoksi 24.4.2017. Vastaajalle on annettu mahdollisuus vastauksen toimittamiselle 14 päivän kuluessa haasteen tiedoksiannosta, mutta vastaaja ei vastannut haasteeseen. Tämän vuoksi asia on ratkaistu 15.5.2017 yksipuolisella tuomiolla.

4.2 2 000 euron ja yli 2 000 euron kuluttajaluotot

Oulun käräjäoikeudessa sovelletaan 2 000 ja yli 2 000 euron kuluttajaluottoihin menettelytapohjetta, joka on osa Oulun käräjäoikeuden summaaristen ohjetta (Oulun käräjäoikeus 2017a, 58). Ohje on annettu seurauksena korkeimman oikeuden tapauksesta 2015:60, jota käsiteltiin aiemmin tässä raportissa.

Jos kantaja ei ilmoita haastehakemuksessa luoton todellista vuosikorkoa, tai jos kantaja ilmoittaa sen ylittävän korkokaton, kantajaa pyydetään täydentämään haastehakemusta ennen kuin vastaaja haastetaan. Täydennyskehotuksessa kantajaa pyydetään toimittamaan selvitys seuraavista asioista:

- mikä saatavan alkuperäinen määrä on ollut
- milloin luotto on syntynyt
- mikä kyseisen luoton todellinen vuosikorko on ja mitä eriä se sisältää

Täydennyskehotuksessa pyydetään lisäksi lausumaan, mikä merkitys asiassa on direktiivin 93/13/ETY kuluttajasopimusten kohtuuttomien ehtojen säännöksillä ja erityisesti kyseisen direktiivin 4 ja 6 artiklan sekä niihin liittyvän unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöllä korkeimman oikeuden ratkaisu 2015:60 huomioiden. Kantajaa pyydetään myös antamaan selvitys, onko velallisen ja luotonantajan välillä tehdyn sopimuksen ehdot olleet selkeät ja ymmärrettävät sekä onko mahdollista, että ehdot ovat kohtuuttomat. Kantajaa kehoitetaan esittämään kopio luottosopimuksesta ja saatavien perinnästä annetun lain 5 a §:n 1 momentin 3 kohdan mukaisesti erittely koko saatavasta. (Oulun käräjäoikeus 2017a, 58.)

Kun kantaja on toimittanut pyydetyn selvityksen, selvitys annetaan tiedoksi vastaajalle haasteen mukana. Haasteeseen lisätään maininta siitä, että kantajaa on pyydetty täydentämään haastehakemusta. Myös täydennyskehoitus annetaan vastaajalle tiedoksi liitteenä. Lisäksi selostetaan, että kantaja on toimittanut täydennyksen ja jäljennöksen luottosopimuksesta. Loppuun lisätään lyhyt seloste siitä, mitä kantaja on ilmoittanut kohtuullisuudesta ja tavanomaisuudesta sekä todellisen vuosikoron määrästä. Käräjäoikeus pyytää vastaajaa lausumaan vastauksessaan erityisesti siitä, ovatko luottoehdot laadittu ymmärrettävästi ja selkeästi ja ovatko ehdot olleet kohtuuttomia. (Oulun käräjäoikeus 2017a, 58–59.)

Vastaajalle varatun vastausajan jälkeen asiassa annetaan yksipuolinen tuomio, jos kantajan tuomioistuimelle toimittamat luottoehdot ovat selkeät ja ymmärrettävät eikä vastaaja ole vastannut tai

hän on lausunut jotain asiaan vaikuttamatonta. Tuomioistuimen on tarkastettava luottoehtojen selkeys ja ymmärrettävyys. Yleisistä sopimusehdoista, luottosopimuksesta ja vakimuotoisista kuluttajaluottotiedoista täytyy löytyä luoton määrä ja kesto aika, lainakorko, todellinen vuosikorko, kaikki kuluttajan maksettavat kulut ja maksut sekä niiden määräytymisen perusteet, oikeus sopimuksen purkamiseen/peruuttamiseen ja sopimusrikkomuksen seuraukset. (Oulun käräjäoikeus 2017a, 59.)

Luoton kesto voi olla esimerkiksi 14 vuorokautta, 19 kuukautta, jatkuva tai toistaiseksi voimassa oleva luotto. Jokin näistä täytyy mainita luottosopimuksessa. Lainakorko täytyy mainita vuotuisena tai kuukautisena, mutta mielellään molempina. Kuluttajan maksettavaksi tulevien kulujen ja maksujen määrä tulisi mielellään olla laskettuna yhteen. Kuitenkin on riittävää, jos kaikki kulut on ilmoitettu ilman, että pääomaa on laskettu siihen. Nostokulun osalta riittää, jos ilmoitetaan tietty prosenttisuus jokaisesta nostosta, kuten esimerkiksi 15 prosenttia jokaisesta nostosta. Sopimusehtojen täytyy sisältää myös ohjeet luoton peruuttamiseen. Näiden seikkojen tulee olla samat sopimusehdoissa, luottosopimuksessa ja vakimuotoisissa kuluttajaluottotiedoissa. Jos kaikki seikat ovat selkeät ja ymmärrettävät, asiassa annetaan yksipuolinen tuomio. Lainaehdot tarkasteltaessa pidetään yleissääntönä sitä, että jos asian käsittelijä ymmärtää ensilukemalla, mistä sopimuksessa on sovittu, minkä suuruinen todellinen vuosikorko on ja mitä kuluja/maksuja siihen sisältyy, ehdot katsotaan selkeiksi ja ymmärrettäviksi. (Oulun käräjäoikeus 2017a, 59.)

Mikäli kantaja toimittaa täydennyskehotukseen vain yhden ehdot, niiden täytyy olla selkeät ja ymmärrettävät. Tällöin esimerkiksi vakioehtolomakkeen puuttuminen ei tarkoita, että asia pitäisi siirtää notaarin käsiteltäväksi. Kuitenkin tilanteessa, jossa luottosopimuksessa, yleisissä lainaehdoissa ja vakimuotoisella lomakkeella annetut tiedot eroavat toisistaan, eli esimerkiksi lainan todellinen vuosikorko on erisuuruinen, syntyy oletus harhaanjohtavista ja epäselvistä ehdoista. Tällaisessa tilanteessa asia siirtyy notaarille. (Oulun käräjäoikeus 2017a, 59.)

Mikäli vastaaja vastauksessaan vastustaa kannetta tai lausuu jotain koron kohtuuttomuudesta, asia siirretään notaarin käsiteltäväksi. Jos vastaaja myöntää kanteen oikeaksi, asiassa annetaan tuomio. (Oulun käräjäoikeus 2017a, 60.)

Jos kantaja ei noudata hänelle lähetettyä täydennyskehotusta eli hän ei toimita tarpeellista selvitystä, asiassa laaditaan haaste ja asia siirtyy tiedoksiantoon. Tämän jälkeen juttu siirretään notaarille. Notari ratkaisee jutun KKO 2015:60 tapauksen linjauksien mukaisesti. Mikäli kantaja ei toi-

mita luoton ehtoja, ei tuomioistuin voi tehdä mahdollista kohtuuttomuusarviointia. Tässä tapauksessa kulujen osuus täytyy jättää tutkimatta. Jos kantaja ei pysty esittämään selvitystä, mikä osa hänen vaatimuksestaan on pääomaa ja mikä kuluja, täytyy koko vaatimus jättää tutkimatta kyseisen luoton osalta. (Oulun käräjäoikeus 2017a, 60.)

4.2.1 Hovioikeuden ratkaisu korkokaton virheellisestä soveltamisesta

Esimerkkinä korkokaton virheellisestä soveltamisesta säännöksen ylittävään luottoon on Itä-Suomen hovioikeuden 20.6.2017 antama ratkaisu. Tapauksessa yhtiö on vaatinut vastaajan velvoittamista suorittamaan luottokorkosaatavan 636,73 euroa. Yhtiö on myöntänyt vastaajalle 2 000 euron luoton. Käräjäoikeus on virheellisesti soveltanut KSL 7 luvun 17 a §:n korkokattosäännöstä ja hylännyt yhtiön korkovaatimuksen mitättömänä. Vastaaja on vastustanut muutosvaatimusta vedoten korkokulujen kohtuuttomuuteen ja siihen, ettei ollut ymmärtänyt korkokulujen suuruutta. (Itä-Suomen hovioikeus:2017:347.)

Koska vastaaja on vastustanut korkovaatimusta viitaten kohtuuttomuuteen, hovioikeudella on velvollisuus tutkia mahdollinen kohtuuttomuus siltä osin, kuin asianosaiset ovat perustaneet vaatimuksensa. (Itä-Suomen hovioikeus:2017:347.)

Tapauksessa hovioikeus on saanut yhtiöltä yhtiön ja velallisen välillä solmitun kulutusluottosopimuksen, vakiomuotoiset eurooppalaiset kuluttajaluottotiedot ja kuluttajaluottoon sovellettavat yleiset kuluttajaluottotiedot. Kulutusluottosopimuksessa on sovittu, että vastaaja ottaa yhtiöltä pääomaltaan 2 000 euron luoton, ja luoton vuotuinen korko on 107,37 prosenttia, todellisen vuosikoron ollessa 179,60 prosenttia. Sopimuksen mukaan luoton laina-aika on 24 kuukautta. Sopimuksen mukaan luotonsaaja maksaa luoton takaisin sopimuksessa liitteenä olevan takaisinmaksuohjelman mukaan maksuerissä. Maksuerä muodostuu luottokorosta ja pääoman lyhennyksestä. Ensimmäisen maksuerän on ilmoitettu erääntyvän kuukauden kuluttua lainan nostopäivästä. Sopimuksessa on myös ilmoitettu, että kuukausierät tulee maksaa kokonaisuudessaan viimeistään takaisinmaksuohjelman mukaisina eräpäivinä tai saatavat siirtyvät perintään. Luotonottajan takaisinmaksettavaksi kokonaismääräksi on ilmoitettu 4 924,56 euroa. (Itä-Suomen hovioikeus:2017:347.)

Yleisissä kuluttajaluottotiedoissa on ilmoitettu muun muassa, että luottoa myönnetään luotonhakijalle 2 000 – 2 500 euroa. Kuluttajaluoton laina-ajan on ilmoitettu olevan hakijan valittavissa 1 – 24 kuukauden välillä. Luotonottajalla on oikeus nostaa luottoa yhdessä tai useassa erässä ilman erillistä luottopäätöstä aina myönnettyyn määrään asti. Luotto täytyy maksaa korkojen ja kulujen kanssa viimeistään eräpäivänä. Eräpäivä ilmoitetaan kuluttajaluottosopimuksessa. Luoton maksuerään kuuluu pääoma, luoton korko ja muut mahdolliset luottokustannukset. Kuluttajaluottosopimuksessa on määritelty korko ja muut kustannukset. Luoton korkoa maksetaan luoton alkupäivästä eräpäivään saakka. Mikäli luottoa ei makseta takaisin viimeistään eräpäivänä, luotonottajan on maksettava viivästyneelle määrälle korkolain 4 §:n mukaan vuotuista viivästyskorkoa. Jos saatava on viivästynyt vähintään kuukauden, luotonantajalla on oikeus eräännyttää saatava korkoineen ja kuluineen. Luotonottajalla on oikeus maksaa koko luotto tai osa siitä ennen erääntymistä ja peruuttaa tekemänsä sopimus 14 vuorokauden kuluessa. (Itä-Suomen hovioikeus:2017:347.)

Myös vakiomuotoisissa eurooppalaisissa kuluttajaluottotiedoissa on esitetty kuvaus esimerkiksi luoton pääominaisuuksista, luottokustannuksista ja maksuviivästyksestä seuraavista kuluista. Luoton lainakorosta on mainittu, että se määräytyy luottosopimuksen mukaan. Todellisesta vuosikorosta on kerrottu, että luoton kokonaissummalle takaisinmaksuohjelman mukaan laskettu todellinen vuosikorko on 176,10 – 435 prosenttia riippuen lainamäärän suuruudesta ja laina-ajasta. Lisäksi luoton kokonaiskustannuksia on havainnollistettu esimerkkilaskelmalla tyypillisestä 2 500 euron suuruudesta luotosta. (Itä-Suomen hovioikeus:2017:347.)

Hovioikeus on katsonut, että yleisistä kuluttajaluottotiedoista sekä vakiomuotoisista eurooppalaisista kuluttajaluottotiedoista, joihin vastaajalla on ollut mahdollisuus tutustua ennen luoton ottamista ja jotka vastaaja on hyväksynyt sitoviksi, on ilmennyt tiedot luoton kokonaiskustannuksista ja niiden määräytymisestä sekä todellisen vuosikoron suuruudesta, joka on riippunut vastaajan ottaman lainan määrästä sekä laina-ajasta. Tiedot kuluttajaluoton takaisinmaksusta ja viivästysseurauksista on kerrottu ymmärrettävästi. Kulutusluottosopimuksessa on ollut tarkat tiedot vastaajan ottaman luoton kokonaiskustannuksista ja tieto todellisesta vuosikorosta. Nämä seikat huomioiden hovioikeus totesi, että yhtiön kulutusluottotiedot ovat ymmärrettävät ja selkeät. (Itä-Suomen hovioikeus:2017:347.)

Hovioikeus katsoi, ettei vaatimusta luottokorosta voida hylätä vastaajan ymmärtämättömyyden perusteella huomioiden luottoehtojen selkeys ja ymmärrettävyys. Käräjäoikeuden ratkaisua muutettiin

ja vastaaja veloitettiin maksamaan käräjäoikeuden tuomitsemien summien lisäksi korkosaatava 636,73 euroa. (Itä-Suomen hovioikeus:2017:347.)

4.2.2 Velkomuskanne Oulun käräjäoikeudessa

Yli 2 000 euron velkomuskanne on tullut vireille Oulun käräjäoikeuteen 26.6.2017. Haastehakemus sisältää kaksi pääomavaatimusta. Ensimmäisenä pääomavaatimuksena eli lainapääomana on vaadittu 2 000 euroa ja sille 71,4 prosenttia korkoa 17.11.2016 alkaen. Korkoa on vaadittu korkolain 4 §:n 2 momentin mukaisesti. Toisena pääomavaatimuksena kantaja on vaatinut 44,92 euroa luoton nostokulua. Viivästyneelle määrälle on vaadittu korkolain mukaista viivästyskorkoa, jonka määrä on korkolain mukainen viitekorko + 7 prosenttiyksikköä. Korkoa on vaadittu 17.11.2016 alkaen. Laina-ajalta korkosaatavana on vaadittu 287,26 euroa. Luottokorolle on myös vaadittu vuotuista viivästyskorkoa samalla tavalla kuin luoton nostokululle. Näiden lisäksi kantaja on vaatinut myös oikeudenkäyntikuluina 175,00 euroa ja sille vuotuista viivästyskorkoa kuukauden kuluttua ratkaisupäivästä. Oikeudenkäyntikulut sisältävät 65,00 euron oikeudenkäyntimaksun.

Pääomaltaan näin suureen luottoon ei sovelleta korkokattoa, mutta menettelytapaohjeen mukaisesti kantajaa on pyydetty täydentämään haastehakemusta, jotta käräjäoikeus voi mahdollisesti viran puolesta tutkia todellisen vuosikoron lainmukaisuutta korkeimman oikeuden ratkaisun 2015:60 mukaisesti. Käräjäoikeus on kehottanut kantajaa täydentämään haastehakemusta juuri siten kuin alaluvussa 4.2 kerrottiin haastehakemuksen täydennyskehotuksesta.

Täydennyskehotukseen vastatessaan kantaja on ilmoittanut saatavan syntymisajankohdaksi päivän, jolloin vastaajan luottihakemus hyväksyttiin ja ensimmäinen nosto maksettiin vastaajan pankkitilille. Kantaja on ilmoittanut todellisen vuosikoron määräksi 117,18 prosenttia, joka on laskettu lainasopimuksen esimerkitapauksen mukaisesti niin, että koko luotto on katsottu takaisinmaksettavaksi 12:sta saman suuruudessa erässä lisättyä korolla ja kuluilla. Esimerkkilaskelmassa luoton pääoma on ollut 2 000 euroa ja korot ja muut maksut pysyvät samana. Laskelmassa on huomioitu myös nostoprovisio ja luoton korko.

Vastauksessaan kantaja on ilmoittanut, ettei hänen näkemyksensä mukaan käräjäoikeuden tulisi tutkia viran puolesta sopimuksen koron kohtuuttomuutta direktiivin 93/13/ETY perusteella, koska

direktiivin ehto liittyy luottokustannuksiin. Tapauksessa kantaja katsoo luottosopimuksen ehdot selkeiksi ja ymmärrettäviksi. Vastaustaan kantaja on perustellut muun muassa sillä, että luotosta aiheutuvat kulut ovat esitetty otsikon alla selkeästi ja esimerkkilaskelmasta käy ilmi luoton todellinen vuosikorko. Yleisissä sopimusehdoissa on myös ilmaistu kuukausittaisen minimilyhennyksen määrä ja luottosopimuksessa on esitetty kaikki kuluttajalle aiheutuvat kustannukset yhteenvetona lainan tiedoista. Vastaajalla on ollut luottosopimus luettavissa ja tallennettavissa ennen kyseisen sopimuksen tekoa. Vastaaja on myös saanut ennen sitovaa sopimusta sähköpostitse luottosopimuksen sekä eurooppalaiset kuluttajaluottotiedot. Näin ollen ei ole mahdollista, että vastaajalle olisi jäänyt epäselväksi luottokustannusten määrä eikä luottoehtojen voida katsoa olevan kohtuuttomat. Kantaja on myös liittänyt vastaukseensa luottosopimuksen ja vakiomuotoiset eurooppalaiset kuluttajaluottotiedot.

Kantajan toimittaman täydennyksen jälkeen asiassa on laadittu haaste eli kirjallisen vastauksen pyytäminen. Vastaajalle on ilmoitettu, että kantajaa on pyydetty toimittamaan täydennys. Lisäksi haasteessa on mainittu, että jos luoton todellinen vuosikorko ylittää korkokaton, käräjäoikeus voi viran puolesta tutkia luottosopimuksen ehtojen selkeyttä ja ymmärrettävyyttä. Jos taas täydennyksen johdosta ei ole aihetta tutkia ehtoja viran puolesta, täydennystä ei toimiteta vastaajalle. Käräjäoikeus on katsonut, ettei asiassa ole aihetta viran puolesta tutkimiseen eikä täydennystä näin ollen ole toimitettu vastaajalle. Vastaaja ei ole vastannut määräajan kuluessa, joten asiassa on tehty yksipuolinen tuomio 4.8.2017 kantajan vaatimusten mukaisesti.

5 TUTKIMUSTULOKSET

Haastattelujoukkomme koostui neljästä Oulun kärjäoikeuden virkamiehestä, kolmesta naisesta ja yhdestä miehestä. Haastateltavat valittiin erilaisin perustein ammattiryhmistään. Summaaristen tiimistä valittiin haastateltaviksi kärjäsihteerit, joilla on pitkä kokemus summaaristen velkomusasioiden käsittelystä. Kärjänotaariksi valikoitui vanhin notaari ja tuomariksi summaaristen vastuutuumari. Haastateltavat valittiin kolmesta eri ammattiryhmästä, jotta saadaan riittävän monipuolinen kuva korkokaton käsittelystä Oulun kärjäoikeudessa.

Haastattelut toteutettiin Oulun kärjäoikeudessa ja haastattelujärjestys toteutettiin aikataulujen perusteella. Haastattelukysymykset esitettiin haastateltaville kolmen teeman mukaisesti. Teemoja ovat korkokaton käsittely, kanteen tutkiminen ja asian siirtyminen. Haastattelukysymykset toimitettiin haastateltaville ennen haastatteluita, jotta heillä oli aikaa tutustua niihin. Kysymykset esitettiin liitteen 1 mukaisessa järjestyksessä. Kaikki haastattelut nauhoitettiin ja litteroitiin. Haastatteluiden alussa haastateltaville esitettiin muutamia kysymyksiä työnkuvasta ja urataustasta. Haastateltavat pidetään anonyymeinä, koska henkilökohtaisilla tiedoilla ei ole merkitystä tutkimuksessa.

Kärjäsihteeri 1 työskentelee summaaristen tiimissä ja käsittelee ainoastaan summaarisia velkomusasioita. Sihteeri on aloittanut Oulun kärjäoikeudessa vuonna 2002 työllistymistuella. Useiden määräaikaikaisuuksien jälkeen hän sai vakituisen viran vuonna 2012. Aikaisemmin sihteeri työskenteli yleiskansliassa, jossa hän käsitteli summaarisia velkomusasioita, avioeroja ja muita työtehtäviä, kuten kassan hoitoa sekä postitusta. Lisäksi hän käsitteli notaarien kanssa hakemusasioita. Kärjäsihteeri 2 toimii summaaristen yksikön lähiesimiehenä. Sihteerillä on taustavirka haastemiehenä vuoteen 2010 asti ja sitä ennen hän on tehnyt erilaisia työtehtäviä Kuusamossa, kuten summaarisia velkomusasioita ja toiminut siellä haastemiehenä vuodesta 2000. Sihteeri on aloittanut työt kärjäoikeudessa vuonna 1989.

Haastattelemamme kärjänotaari on tällä hetkellä vanhin notaareista ja hän on aloittanut Oulun kärjäoikeudessa 1. kesäkuuta 2017. Notaari on valmistunut Oulun ammattikorkeakoulusta oikeustradenomiksi vuonna 2010 ja sen jälkeen hän on työskennellyt vakituisessa virassa Satakunnan kärjäoikeudessa kärjäsihteerinä viisi vuotta. Notaari on opiskellut Lapin yliopistossa oikeustieteellisen tutkinnon. Opintojen ohessa hän on tehnyt viransijaisuuksia kärjäsihteerinä sekä Oulun kärjäoikeudessa että Lapin kärjäoikeudessa. Valmistumisen jälkeen vuonna 2015 hän aloitti

lakimiehenä asianajotoimistossa. Oulun käräjäoikeudessa notaari ratkaisee ylikorkoisia summaarisia velkomusasioita, riitaantuneita summaarisia, rikosasioita, hakemusasioita ja konkurssseja. Käytännössä hän tekee tuomarin työtä, mutta käsiteltävät asiat ovat pienempiä.

Käräjätuomari on valmistunut oikeustieteellisestä vuonna 2008 ja auskultoinut Joensuussa. Sen jälkeen hän on työskennellyt Itä-Suomen hovioikeudessa viisi vuotta. Oulun käräjäoikeudessa tuomari on aloittanut 2. osastolla. Hän tuli ylimääräisenä tuomarina istumaan laajempaan oikeudenkäyntiin kolmanneksi tuomariksi. Tämän jälkeen hän on työskennellyt 3. osastolla ja 1. osastolla ja nyt hän työskentelee jälleen 3. osastolla. Tuomari on toiminut summaaristen vastuutuomari vuodesta 2016.

5.1 Korkokaton käsittely

Teeman ensimmäinen kysymys käsitteli sitä, miten alle 2 000 euron kuluttajaluottojen käsittely on muuttunut korkokaton seurauksena. Kaikkien haastateltavien vastauksista kävi ilmi, että kuluttajaluottoja alettiin tutkimaan korkokaton myötä. Käräjänotaari kertoi vastauksessaan, että haastehakemuksesta tutkitaan, kuuluuko kuluttajaluotto korkokaton piiriin ja jos kuuluu, niin mikä on sen todellinen vuosikorko. Kanne tutkitaan viran puolesta, vaikka vastaaja ei ole vastannut siihen mitään. Tästä on seurannut enemmän työtä, vaikka summaaristen ideana kuitenkin on, että ne kulki-sivat nopeasti ja niistä annettaisiin yksipuolinen tuomio. Käräjätuomari nosti vastauksessaan esiin, että korkokattosäännös on pakottavaa lainsäädäntöä, joten haastehakemuksia on alettu tästä syystä viran puolesta tutkimaan. Korkokattosäännöksen seurauksena alle 2 000 euron kuluttajaluotoista tutkitaan viran puolesta, ylittykö korkokatto. Mikäli kanteesta ei käy ilmi todellisen vuosikoron määrä, kantajalta pyydetään haastehakemuksen täydennystä.

Seuraavaksi haastateltavilta kysyttiin pienien alle 2 000 euron kuluttajasaatavien käsittelystä ennen korkokaton tuloa. Yksiselitteisesti kaikkien haastateltavien vastauksista kävi ilmi, että vastaajille on tuomittu yksipuolisella tuomiolla se, mitä kantajat ovat vastaajilta vaatineet, ellei vastaaja ole vastannut kanteeseen. Käräjänotaarin mukaan vastaajan vastatessa tutkitaan ne väitteet, mitä asianosaiset asiassa esittävät ja näyttävät ja näiden perusteella asiassa annetaan tuomio.

Haastateltavat olivat yksimielisiä siitä, mikä on ollut suurin muutos summaaristen velkomusasioiden käsittelyssä korkokaton asettamisen jälkeen. Korkokaton seurauksena korkoa on täytynyt alkaa tutkimaan. Käräjänotaari kertoi vastauksessaan tarkemmin, että korkeimman oikeuden ratkaisun 2015:60 johdosta summaarisia, jotka kuuluvat EU:n sopimusehtodirektiivin alle, on alettu viran puolesta tutkimaan myös sellaisissa tapauksissa, jotka eivät kuulu korkokaton piiriin. Mikäli kuluttajaluoton määrä on yli 2 000 euroa ja todellisen vuosikoron määrä on yli 50 prosenttia, tuomioistuimen tulee tutkia ovatko luottoehdot selkeät ja ymmärrettävät sekä kohtuulliset vastaajan kannalta, vaikka vastaaja ei olisi vastannut kanteeseen.

Kaikki haastateltavat kertoivat, että 2 000 euron ja yli 2 000 euron kuluttajaluottojen käsittely on muuttunut korkokattosäännöksen seurauksena. Käräjätuomari kuitenkin nosti esiin, että lainsäädäntö tämän suuruissa kuluttajaluotoissa ei ole muuttunut, mutta korkeimman oikeuden ratkaisun 2015:60 seurauksena sopimusehtojen kohtuuttomuutta sekä selkeyttä on alettu tutkimaan. Mikäli vastaaja vetoaa kohtuuttomuuteen ja tuomari ratkaisee asian, on suuremmissakin kuluttajaluotoissa mahdollista tutkia koron kohtuullisuutta. Lainsäätäjä on katsonut, että alle 2 000 euron kuluttajaluotoissa 50 prosentin korko on kohtuullinen, joten 2 000 euron ja yli 2 000 euron kuluttajaluotoissa 50 prosentin korkoa voidaan pitää kohtuullisena. Käräjänotaari kertoi vastauksessaan tutkimisen ja täydennyskehotusten pyytämisen lisääntyneen. Täydennyskehotus lähetetään, jos kanteesta ei käy ilmi alkuperäinen pääoma, todellinen vuosikorko ja milloin saatava syntynyt. Myös notaari piti 50 prosentin korkoa hyvänä suuntaviivana suuremmissa kuluttajaluotoissa.

Seuraavaksi haastateltavilta tiedusteltiin summaaristen käsittelyn muutoksesta elokuun 2017 jälkeen sekä mielipidettä siitä, onko käsittelystä tullut tehokkaampaa. Haastateltavat olivat yksimielisiä siitä, että summaaristen käsittelyä on elokuun 2017 jälkeen muutettu niin, etteivät kärjäsihteerit enää lähetä täydennyskehotuksia kantajille, mikäli haastehakemuksissa on jotain täydennytettävää. Haastateltavat kertoivat, että sihteerin huomattessa haastehakemuksessa jotain täydennyttämisen tarvetta, asia jaetaan käräjänotaarille. Tällöin notaari katsoo jokaisen jutun erikseen, tarvitseeko haastehakemuksen täydennystä pyytää kantajalta vai ei. Käräjätuomari kertoi aiemmasta käsittelytavasta tarkemmin, että ennen muutosta sihteerit lähettivät itse täydennyskehotukset ja tutkivat täydennyksistä, ovatko ehdot selkeät ja ymmärrettävät. Jos nämä vaatimukset täyttyivät, sihteerit ratkaisivat asian yksipuolisella tuomiolla.

Sihteerit kokivat käsittelystä tulleen tehokkaampaa, sillä notaarit osaavat tutkia sopimukset nopeammin. Sihteereiden mukaan käsittely oli aiemmin epävarmaa ja työlästä, eikä se ollut enää summaarista asian käsittelyä vaan käsittely tuntui monimutkaiselta. Notaari ei ollut täysin varma, onko käsittely sen tehokkaampaa verrattuna siihen, että sihteeri lähettäisi täydennyskehotuksen katsoessaan kanteen ensimmäistä kertaa läpi, sillä hän on joutunut lähettämään joka tapauksessa lähes kaikissa sihteereiltä siirtyneissä jutuissa täydennyskehotuksen kantajalle. Tuomarin vastauksessa nousi esiin se, että notaarit tutkivat kanteet periaatteessa samalla tavalla kuin sihteerit, mutta notaareilla on harkintavaltaa, jota sihteereillä ei käytännössä ole. Tuomarin mielestä haastehakemuksien täydennyskehotuksien pyytäminen ja tutkiminen on harkintavaltaa ajatellen nyt oikeammassa paikassa. Notaarin mielestä asian käsittelyaika kuitenkin voisi lyhentyä, mikäli sihteeri lähettäisi heti täydennyskehotuksen haastehakemuksen ensimmäistä kertaa tutkittuaan.

Notaari totesi, että käsittelyä tehostaisi enemmänkin se, että kantajat laittaisivat kanteissa esiin jo sen, mikä on saatavan alkuperäinen pääoma, mikä sen todellinen vuosikorko on ja milloin saatava on syntynyt. Tällöin täydennyskehotusta ei tarvitsisi pyytää ja jutuista näkisi heti, mitkä ylittävät korkokaton ja mitkä vastaavat lainsäädäntöä. Notaari kuitenkin huomautti siitä, ettei käräjäoikeudesta voida ohjailla kantajia siinä, miten he laativat haastehakemuksensa, kun kaikki käräjäoikeudet eivät tutki kanteita yhtä perusteellisesti kuin Oulun käräjäoikeus. Notaarin mukaan Oulun käräjäoikeudessa toimitaan siten, kuin lainsäädäntö ja korkein oikeus ohjaavat. Myöskin sihteerit ja tuomari olivat samaa mieltä siitä, että käsittely tehostuisi, jos kantajat ilmoittaisivat notaarin vastauksessa esiin tulleet asiat.

Tuomarin mukaan käsittelyä pystyisi tehostamaan myös käräjäoikeudessa, mutta silloin laatu kärsisi. Hän huomautti, että osassa käräjäoikeuksista tehdään suoraan niissä asioissa yksipuolisia tuomioita, joissa Oulun käräjäoikeus täydennyttää haastehakemusta. Kaikki haastateltavat mainitsivat, että kaikki käräjäoikeudet eivät tutki summaarisia asioita yhtä tarkasti kuin Oulun käräjäoikeus.

Haastateltavilta kysyttiin mielipidettä siitä, saavatko kuluttajat korkokaton myötä kuluttajaluottoja kohtuullisemmin ehdoin ja onko korkokatto vähentänyt pikaluotoista johtuvia velkaongelmia. Käräjäsihteereiden ja käräjätuomarin mukaan kuluttajat mahdollisesti saavat alle 2 000 euron luottoja kohtuullisimmin ehdoin. Myös käräjänotaarin mielipide oli se, että korkokatto on saattanut edesauttaa kuluttajia saamaan kuluttajaluottoja kohtuullisimmin ehdoin. Notaari ja tuomari kuitenkin painottivat vastauksissaan sitä, että heidän mukaansa korkokatto on aiheuttanut sen, että tarjolla olevien

luottojen määrät ovat nykyään yli 2 000 euroa, vaikka kuluttaja ei nostaisikaan siitä kuin muutamia satoja euroja. Tuomarin mukaan ehdot ovat kuitenkin selkeämpiä, mutta se on seurausta korkeimman oikeuden tapauksesta eikä niinkään korkokattosäännöksestä. Notaari lisäsi myös, että kuluttajat ovat käytännössä pakotettuja ottamaan yli 2 000 euron kuluttajaluottoja, jolloin korkokattosäännöstä ei sovelleta ja luoton todellinen vuosikorko saattaa olla jopa satoja prosentteja. Näin ollen korkokatto on toisaalta voinut ajaa tilannetta kuluttajien kannalta huonompaan suuntaan, eikä korkokatto hänen mielestään ole ehkä vähentänyt pikaluotoista aiheutuvia velkaongelmia.

Sihteereiden mukaan korkokatto on mahdollisesti ajanut velkaongelmia positiivisempaan suuntaan, mutta sihteerit uskovat myös siihen, ettei velkaongelmia kiinnosta, mikä luoton korko on, kunhan he vain saavat rahaa. Myös tuomari painotti vastauksessaan sitä, että näiden luottojen käyttäjät ovat aika velkaongelmaisia, joten he eivät välttämättä maksa ikinä luottoja takaisin. Tuomarin ja notaarin haastattelussa nousi esiin myös se, että korkokattosäännöksen kaltaista sääntelyä on mahdollisesti tulossa myös suurempiin luottoihin.

5.2 Kanteen tutkiminen

Toisen teeman ensimmäinen kysymys käsitteli haastehakemuksen täydentämistä. Käräjäsihteereiden mukaan täydennyksiä pyydetään alle 2 000 euron kuluttajaluotoissa silloin, jos kyseessä on ylikorkojuttu tai todellista vuosikorkoa ei ole mainittu. Mikäli luoton syntymisen ja erääntymisen perusteella pystytään toteamaan, että korko on alle korkokaton, tällöin kantajaa ei välttämättä täydennytetä. Käräjänotaari nosti vastauksessaan esille sen, että saatavan syntyajankohdalla saadaan selville, että sovelletaanko korkokattosäännöstä vai ei. Kantajan vaatiessa korkoa korkolain 4 §:n 2 momentin mukaisesti, on tutkittava ehtojen täyttyminen sekä niiden soveltuvuus ja onko esitetty korkovaatimus perusteeton. Koron osalta pelkkä nimelliskorko ei riitä, vaan todellinen vuosikorko on oltava tiedossa ja mahdolliset siihen liitetyt kulut, kuten nostokulut ja tilinhoitopalkkiot. Näiden asioiden lisäksi kantajaa pyydetään ottamaan kantaa siihen, että soveltuuko korkokattosäännös heidän käsityksensä mukaan ja jos ei, niin heidän tulisi perustella, miksi heidän luottoehdot ovat selkeät ja ymmärrettävät. Kärjästuomarin vastauksesta kävi ilmi, että käräjäsihteerit pyytävät kantajilta haastehakemuksien täydennyksiä, mikäli vaaditut ehdot eivät täyty. Nykyään kantajat ovat alkaneet automaattisesti ilmoittamaan todellisen vuosikoron ja luoton alkuperäisen pääoman määrän.

Haastateltaville esitettiin kysymys luoton määrän vaikuttamisesta haastehakemuksen täydennyksen pyytämiseen. Käräjäsihteereiden vastaus hieman erosi käräjänotaarin ja kärjätuomarin vastauksista. Sihteereiden mukaan luoton määrä ei vaikuta täydennyksen pyytämiseen. Tuomari kuitenkin totesi vastauksessaan, että luoton määrä vaikuttaa, sillä jos kuluttajaluoton pääoma on alle 2 000 euroa ja kantaja ilmoittaa todellisenkoron ylittävän 50 prosenttia, kanne tulee hylätä mitättömänä sopimusehtojen ollessa lainvastaiset. Jos pääoma on yli 2 000 euroa ja kantaja ilmoittaa todellisen vuosikoron ylittävän vain vähän korkokaton, haastehakemuksen täydennystä ei ole välttämätöntä pyytää. Alkuperäisen pääoman ollessa 2 000 tai yli 2 000 euroa, luottoehtojen täytyy olla tällöinkin selkeät ja ymmärrettävät, vaikka korkokattosäännöstä ei näihin sovellettaisikaan. Notaarin vastaus perustui suurilta osin samoihin seikkoihin kuin tuomarin vastaus. Alkuperäisen pääoman ja todellisen vuosikoron tiedolla on suuri merkitys siinä, täydennytetäänkö vai ei. Notaarin mukaan kantajat saattavat laittaa vireille sellaisia kanteita, joissa he vaativat pelkkää pääomaa, koska tietävät jo etukäteen, etteivät pysty toimittamaan täydennystä.

Käräjäsihteereiden mukaan haastehakemuksien täydennyksiä ennen korkokaton tuloa ei pyydetty luotokorkoihin liittyen lainkaan. Täydennyksiä pyydettiin ainoastaan jollain muilla perusteilla. Käräjänotaari ja -tuomari eivät olleet käsitelleet velkomusasioita ennen korkokattosäännöksen tuloa, mutta he olivat silti samoilla linjoilla sihteereiden kanssa. Täydennyksiä pyydettiin esimerkiksi silloin, jos haastehakemuksen vaatimuksissa tai perusteissa oli jokin virhe.

Seuraavaksi haastateltavilta kysyttiin, milloin kantajan tulee toimittaa luottoehdot. Kärjätuomarin mukaan kantajalta pyydetään luottoehtoja silloin, jos herää pohdintaa luottoehtojen epäselvyydestä tai ymmärrettävyydestä. Ehdot ovat nykyään kuitenkin selkeämmät ja ymmärrettävämmät kuin keväällä 2016. Käräjänotaarin vastauksesta ilmeni luottoehtojen tutkimisen tarve silloin, kun luoton määrä on 2 000 euroa tai yli 2 000 euroa ja korko on yli 50 prosenttia. Käräjäsihteereiden mukaan todellisen vuosikoron puuttuessa kantajaa pyydetään toimittamaan luottoehdot.

Teeman viimeiset kysymykset liittyivät viran puolesta tutkimiseen. Käräjäsihteereiden työssä viran puolesta tutkiminen näkyy siten, että yli 2 000 euron luotoissa luottoehtojen selkeyttä ja kohtuullisuutta tulee tutkia. Tämän seurauksena kantajalta saatetaan pyytää täydennyksiä. Käräjänotaarilla viranpuolesta tutkiminen näkyy siten, että sihteerin siirtämästä kanteesta tutkitaan alkuperäinen pääoma, todellinen vuosikorko ja milloin saatava on syntynyt. Mikäli näitä ei haastehakemuksesta ilmene, kantajalta pyydetään haastehakemuksen täydennystä. Luottoehdoista tutkitaan selkeyttä, ymmärrettävyyttä ja kohtuullisuutta. Esimerkiksi, jos luottoehdoissa on ristiriitaisuuksia todellisen

vuosikoron osalta siten, että korko on ilmoitettu useammassa kohdassa erisuuruisena, luottoehdot eivät ole enää selkeät ja ymmärrettävät. Ehdoista on käytävä ilmi perusasioita, kuten peruuttamismahdollisuus ja eräännyttäminen. Maallikonkin tulisi ensilukemalla ymmärtää, mihin hän sopimuksella sitoutuu. Notaarin mukaan sopimusehdot sisältävät vakimuotoisia ehtoja, joihin kuluttaja ei voi vaikuttaa. Tämä on osasyynä kanteiden viran puolesta tutkimiseen. Käräjätuomarin työssä viran puolesta tutkiminen näkyy siten, että sihteerit ja notaarit kysyvät tuomarilta ohjeita. Esimerkiksi sihteerit saattavat kysyä, voivatko he ratkaista jonkun velkomusasian vai tulisiko se siirtää notaarille. Sihteereiden ei tarvitse ratkaista sellaisia juttuja, jotka tuntuvat heistä epäselviltä. Myös tuomarin työssä viran puolesta tutkiminen näkyy korkokattosäännöksen käsittelynä sekä sopimusehtojen tutkimisena.

Sihteereiden työssä viran puolesta tutkiminen ei ole muuttunut korkokattosäännöksen seurauksena. Notaari vastauksessaan toi esille sen, että ennen korkokattosäännöksen tuloa kanteita ei ole ainakaan korkojen osalta tutkittu. Notaarin mukaan viran puolesta on ainoastaan tutkittu perintäkuluja, joista säädetään pakottavasti lailla. Tuomarin mukaan viran puolesta tutkiminen on muuttunut siten, että koron määrää tutkitaan. Lisäksi korkeimman oikeuden ratkaisun 2015:60 johdosta ehtojen selkeyttä ja ymmärrettävyyttä tutkitaan vielä enemmän.

5.3 Asian siirtyminen

Haastateltavilta kysyttiin, milloin asia siirtyy kärjäsihteeriltä kärjänotaarille tai kärjänotaarilta kärjätuomarille. Tuomarin mukaan asia siirtyy sihteeriltä notaarille, mikäli vastaaja vastaa kanteeseen eikä sihteeri voi antaa asiassa yksipuolista tuomiota. Velkomusasia on voinut siirtyä sihteeriltä notaarille myös silloin, jos kanteessa vaaditaan vain korkoja ja nostokuluja eikä sihteeri itse voi harkita, ovatko ne oikein. Notaarin mukaan asia taas siirtyy sihteeriltä notaarille, kun haastehakemuksen täydennys on saapunut ja vastauksen määräaika on kulunut umpeen, oli asiaan vastattu tai ei. Sen jälkeen notaari katsoo jutun uudelleen läpi ja antaa asiassa yksipuolisen tuomion, tuomion tai yksipuolisen tuomion ja tuomion. Asia on siis siirtynyt notaarille, kun sihteerin mielestä asiassa on ollut jotain hylättävää, koska tällöin sihteeri ei voi asiassa antaa tuomiota. Sihteerit kertoivat asian siirtyvän notaarille, kun sihteeri ei ole päässyt perille siitä, ovatko sopimusehdot selkeät ja kohtuulliset tai silloin, jos asiassa on jotakin epäselvyyttä tai ristiriitaa taikka kaikkia sopimusasiakirjoja ei kehotuksesta huolimatta ole toimitettu. Sihteerit kokivat, että heillä on matala kynnyys siirtää asioita notaarille, jos he eivät uskalla sitä itse ratkaista.

Tuomari ei osannut sanoa yksiselitteistä vastausta siihen, miksi asia siirtyy notaarilta tuomarille. Juttu voi mahdollisesti olla liian vaikea notaarille tai se on mennyt prosessuaalisesti liian solmuun notaarin ratkaistavaksi. Myös notaari oli tuomarin kanssa samaa mieltä siitä, että asia on voinut siirtyä notaarilta tuomarille silloin, jos asiaan saapuu vaikea vastaus tai jos vastauksen johdosta asia on muuttunut notaarin näkökulmasta vaikeaksi. Notaari kuitenkin kertoi, ettei ylikorkoisia summaarisia ole siirtynyt tuomarille vaan siirretyt jutut ovat olleet muita riita-asioita. Velkomusasia siirtyy tuomarille silloin, kun kaikkien vaatimusten yhteinen euromäärä ylittää 20 000 euroa ja notaarin toimivalta päättyy. Notaarin mukaan vaatimukset eivät ole yleensä näissä asioissa niin suuria. Sihteereillä ei ollut tietoa siitä, milloin asia siirtyy notaarilta tuomarille.

Teeman viimeisillä kysymyksillä selvitettiin, onko asioiden siirtäminen tuottanut ongelmia tai onko asioita siirretty turhaan käräjäsihteeriltä käräjänotaarille tai käräjänotaarilta käräjätuomarille. Haastateltavat olivat yksimielisiä siitä, ettei asioiden siirtäminen ole tuottanut ongelmia. Sihteerit kokivat, että se on onnistunut hyvin ja vastuutuomari on ollut heidän tukenaan. Notaari kuitenkin nosti esiin työskentelytapaan liittyviä asioita, mutta ei suoranaisia ongelmia.

Haastateltavat olivat samaa mieltä siitä, ettei heidän mielestään asioita ole siirretty turhaan. Sihteerit kertoivat, että asian siirryttyä heiltä notaarille, asia pysyy notaarilla, vaikka notaari olisikin sen saattanut ratkaista yksipuolisella tuomiolla. Tuomarin ja notaarin mukaan sihteerit voivat siirtää asian notaarille, jos he eivät uskalla ratkaista sitä. Tuomari lisäsi, ettei tällainen siirto ole turha, vaikka notaari ratkaisisi asian yksipuolisella tuomiolla, kunhan tietystä syystä siirtoa ja siitä seuraavaa notaarin yksipuolista tuomiota ei tapahtuisi jatkuvasti. Tällainen toiminta ei enää palvelisi tarkoitusta. Vastauksessaan tuomari myös totesi, että notaarit voisivat ajoittain siirtää asian aikaisemmin tuomarille, koska asian siirryttyä se on voinut olla todella solmussa tai asiaa on pidetty liian kauan pöydällä.

Haastateltavien mielestä esittämämme kysymykset olivat hyviä ja kattavia, eikä niistä ollut jäänyt pois mitään olennaista.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

Raportin tutkimuskysymyksiä olivat, miten korkokaton tulo on vaikuttanut summaaristen velkomusasioiden käsittelyyn Oulun käräjäoikeudessa, miten alle 2 000 euron ja 2 000 euron tai yli 2 000 euron kuluttajaluottojen kanssa menetellään ja miten korkokaton asettaminen näkyy käräjäsihteerien, käräjänotaarien ja kärjätuomarien työssä?

Haastatteluista kävi ilmi, että korkokaton tulo on muuttanut summaaristen velkomusasioiden käsittelyä. Korkokattosäännöksen voimaantulon jälkeen kuluttajaluottoja alettiin tutkimaan aikaisempaa enemmän. Ennen korkokattosäännöksen asettamista käräjäoikeus tuomitsi kantajan vaatimusten mukaisesti eikä kuluttajaluottojen korkoa ollut rajoitettu. Näin ollen haastehakemuksien täydennyksiä ei pyydetty luottokorkoihin liittyen. Nykyään kantajaa kehoitetaan täydentämään haastehakemusta, jos siitä ei käy ilmi summaaristen ohjeen mukaiset edellytykset. Tutkimustuloksista on pääteltävissä, että kuluttajat saavat korkokaton asettamisen seurauksena mahdollisesti alle 2 000 euron kuluttajaluottoja kohtuullisemmin ehdoin, mutta toisaalta korkokattosäännös on aiheuttanut sen, että kuluttajaluottojen tarjonta on siirtynyt pääomaltaan vähintään 2 000 euron luottoihin.

Tutkimustulosten perusteella voidaan todeta, että korkokattosäännös on osittain vaikuttanut myös 2 000 euron ja yli 2 000 euron kuluttajaluottojen käsittelyyn, vaikka säännös koskee alle 2 000 euron kuluttajaluottoja. Lainsäädäntöä ei ole muutettu 2 000 euron ja yli 2 000 euron luotoissa, mutta korkeimman oikeuden ratkaisun seurauksena sopimusehtoja alettiin tutkimaan suuremmissakin luotoissa. Alle 2 000 euron kuluttajaluottoihin sovellettavaa 50 prosentin todellista vuosikorkoa voidaan usein myös suuremmissa luotoissa pitää kohtuullisena.

Korkokaton seurauksena käräjäsihteerit ovat kokeneet velkomusasioiden käsittelemisen muuttaneen työläämmäksi, eikä se ole enää summaarista menettelyä. Korkokatosta seurannut viran puolesta tutkiminen näkyy kaikkien haastateltavien työnkuvassa luottoehtojen selkeyden ja kohtuullisuuden tutkimisena. Ennen korkokattosäännöstä viran puolesta tutkiminen oli vähäistä.

Käräjäsihteerit ovat siirtäneet juttuja käräjänotaareille aikaisempaa enemmän, mutta korkoon liittyvät velkomusasiat siirtyvät harvoin tuomarille asti, sillä käräjänotaarit pyrkivät ratkaisemaan ne itse. Kaikkien haastateltavien mukaan asioiden siirtäminen on sujunut ongelmitta, eikä turhia siirtoja ole

ollut. Summaaristen velkomusasioiden käsittelyä on saatu tehostettua päivitetyn summaaristen ohjeen myötä. Käsittelyä voitaisiin edelleen tehostaa, mikäli kantajat ilmoittaisivat heti kanteen vireille laittaessaan tarvittavat seikat asian ratkaisemiseksi.

7 POHDINTA

Työn tavoitteena oli tutkia korkokaton vaikutusta summaaristen velkomusasioiden käsittelyyn. Tutkimus toteutettiin kvalitatiivisena tutkimuksena ja tutkimusmenetelmänä käytettiin haastatteluita. Valittu tutkimusmenetelmä soveltui hyvin tällaiseen tutkimukseen, koska haastatteluiden avulla saatiin vastattua tutkimuskysymyksiin.

Opinnäytetyöprosessi alkoi syksyllä 2017. Lokakuussa pidetyn aloituskeskustelun jälkeen tutkimukselle saatiin suunniteltua selkeämpi rakenne, jonka pohjalta teoriaa alettiin kirjoittamaan. Oikeuskirjallisuutta aiheesta ei juurikaan löytynyt, mutta teoriasta saatiin kattava hyödyntämällä muun muassa lainsäädäntöä, lain esitöitä ja Oulun kärjäoikeuden summaaristen ohjetta. Haastattelut toteutettiin Oulun kärjäoikeudessa ja ne sujuivat onnistuneesti. Haastatteluista saatiin riittävä aineisto tutkimuskysymysten selvittämiseksi. Tutkimustuloksia voidaan pitää luotettavina, koska haastateltaviksi valittiin keskeiset velkomusasioiden käsittelijät Oulun kärjäoikeudesta. Tulosten luotettavuutta olisi tukenut entisestään useamman henkilön haastattelemisen.

Kokonaisuudessaan raportin tekeminen sujui mutkattomasti. Opinnäytetyön kirjoittaminen tapahtui työn ohessa ja se eteni viikoittain opinnäytetyöprosessin aloituksesta huhtikuuhun 2018 saakka. Yhteistyö toimi ongelmitta, vaikka raporttia kirjoitettiin pääasiassa eri kaupungeissa. Työnjako onnistui luontevasti ja työmäärän koettiin jakaantuneen tasaisesti. Aloituskeskustelun mukainen aikataulu pysyi lähes suunnitellusti, sillä ohjaus- ja esitysseminaarin ajankohdat siirtyivät vain muutamaa viikkoa suunniteltua myöhemmiksi.

Valitsemamme aiheen tutkiminen täydentää käsitystä summaaristen velkomusasioiden käsittelystä. Prosessin aikana käsitelty aineisto auttaa jatkossa velkomusasioiden ratkaisemisessa. Tutkimusta tehdessä opittiin aikataulutuksen ja suunnittelun merkitys onnistuneen työn saavuttamiseksi.

Syksyllä 2018 hallituksen on tarkoitus antaa eduskunnalle esitys korkokaton asettamisesta 2 000 euron ja yli 2 000 euron luottoihin. Jatkotutkimusaiheena voisi tutkia korkokattosäännöksen laajentamisen vaikutusta velkaantumiseen. Tällä hetkellä luottojen todelliset vuosikorot voivat olla useita satoja prosentteja. Ennen korkokaton tuloa velkaongelmat johtuivat pääosin määrältään pienistä luotoista. Korkokattosäännöksen seurauksena luottojen tarjonta siirtyi kuitenkin vähintään 2 000

euron suuruisiin luottoihin, joten säännöksellä ei päästy haluttuihin tavoitteisiin. Jatkotutkimuksessa olisi mielenkiintoista esimerkiksi tutkia, siirtyisikö uuden säännöksen myötä luottojen tarjonta takaisin määrältään pieniin luottoihin.

LÄHTEET

HE 78/2012 vp. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi kuluttajansuojalain 7 luvun, eräiden luotonantajien rekisteröinnistä annetun lain sekä korkolain 2 §:n muuttamisesta.

Hemmo, M. & Hoppu, K. 2017. Sopimusoikeus. Helsinki: Alma Talent Oy.

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2006. Tutkimushaastattelu: teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopiston Kustannus.

Itä-Suomen hovioikeus 20.6.2017; Päättös nro 347; Diaarinumero s 17/266.

Kilpailu- ja kuluttajavirasto. 2016. Kuluttaja-asiamiehen aloite kuluttajaluottolainsäädännön muuttamiseksi sekä kohuuttomia sopimusehtoja koskevan sääntelyn tarkistamiseksi. Viitattu 8.11.2017, <https://www.kkv.fi/ratkaisut-ja-julkaisut/aloitteet-lausunnot-ja-kannanotot/2016/kuluttaja-asiamiehen-aloite-kuluttajaluottolainsaadannon-muuttamiseksi-seka-kohtuuttomia-sopimusehtoja-koskevan-saantelyn-tarkistamiseksi/>.

KKO:2015:60.

KKO:2016:73.

Korkolaki 633/1982.

Kuluttajansuojalaki 38/1978.

Laki saatavien perinnästä 513/1999.

Laki vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista 617/2009.

Mäenpää, K. 2016. Kuluttajaluoton koron kohtuullisuus ja tuomioistuimen tutkimisvelvollisuus – KKO 2015:60. Lakimies 114 (2), 336–343.

Niemi, M. 2014. Luotto-oikeus: Luottotyytit, perintäprosessit ja takaisinsaanti. Helsinki: Alma Talent Oy.

Oikeudenkäymiskaari 4/1734.

Oikeus.fi. 2017. Viitattu 18.11.2017, https://oikeus.fi/tuomioistuimet/karajaoikeudet/fi/index/riita-asiat_1/sahkoinenhaastehakemus.html.

Oikeusministeriön asetus kuluttajaluoton todellisesta vuosikorosta 1123/2016.

Oikeusministeriö. 2012. Viitattu 18.10.2017, http://oikeusministerio.fi/artikkeli/-/asset_publisher/rantetak-foreslas-for-snabblan.

Oikeusministeriö 2015. Summaaristen riita-asioiden käsittelyn kehittäminen. Mietintöjä ja lausuntoja 39/2015. Helsinki: Oikeusministeriö.

Oikeusministeriö 2017a. Arviomuistio pikaluottosääntelyn kehittämisvaihtoehdoista. 16/41/2016. Helsinki: Oikeusministeriö.

Oikeusministeriö 2017b. Summaaristen riita-asioiden keskittäminen. Mietintöjä ja lausuntoja 12/2017. Helsinki: Oikeusministeriö.

Oulun kärjäoikeus. 2016. Oulun kärjäoikeuden työjärjestys.

Oulun kärjäoikeus. 2011. Oulun kärjäoikeuden toimintakertomus 2010. Vaasa: Fram Oy.

Oulun kärjäoikeus. 2017a. Summaaristen ohje.

Oulun kärjäoikeus. 2017b. Toimintakertomus 2016. Vaasa: Waasa Graphics Oy.

Peltonen, A. & Määttä, K. 2015. Kuluttajansuoja-oikeus. Alma Talent Oy.

Sopimusehtodirektiivi. Neuvoston direktiivi kuluttajasopimusten kohtuuttomista ehdoista, 93/13/ETY, 5.4.1993.

Suomen pankki. 2017. Viitattu 25.11.2017, https://www.suomenpankki.fi/fi/Tilastot/korot/taulukot2/korot_taulukot/viitekorko_fi/.

Tuomioistuinlaki 673/2016.

Vaasan hovioikeus 25.8.2016; Päättös nro 388; Diaarinumero S 16/423.

Vilkka, H. 2015. Tutki ja kehitä. Juva: Bookwell Oy.

Haastattelukysymykset

Saammeko nauhoittaa haastattelun?

Saako nimeänne käyttää valmiissa opinnäytetyössä?

Mikä on työnkuvasi Oulun käräjäoikeudessa?

Kerro urataustastasi ja siitä, miten olet päättänyt työskentelemään Oulun käräjäoikeuteen?

Teema 1: Korkokaton käsittely

Miten alle 2 000 euron kuluttajaluottojen käsittely on muuttunut korkokaton seurauksena?

Miten määrältään pieniä kuluttajasaatavia (alle 2 000 euroa) käsiteltiin ennen korkokaton tuloa?

Mikä on ollut suurin muutos summaaristen velkomusasioiden käsittelyssä korkokaton asettamisen jälkeen?

Onko 2 000 euron ja yli 2 000 euron kuluttajaluottojen käsittely muuttunut korkokaton seurauksena? Jos on, niin miten?

Miten summaaristen velkomusasioiden käsittely on muuttunut elokuun 2017 jälkeen ja onko käsittelystä tullut tehokkaampaa?

Miten summaaristen velkomusasioiden käsittelyä voisi tehostaa?

Koetko, että korkokaton asettamisen myötä kuluttajat saavat kuluttajaluottoja kohtuullisemmin ehdoin? Onko korkokattosäännös vähentänyt pikaluotoista johtuvia velkaongelmia?

Teema 2: Kanteen tutkiminen

Millaisissa tilanteissa kantajalta pyydetään haastehakemuksen täydennystä?

Vaikuttaako luoton määrä haastehakemuksen täydennyksen pyytämiseen? Jos vaikuttaa, niin miten?

Millaisissa tilanteissa haastehakemuksen täydennyksiä pyydettiin ennen korkokattosäännöksen tuloa?

Milloin kantajan tulee toimittaa luottoehdot?

Miten viran puolesta tutkiminen näkyy työssäsi?

Onko tuomioistuimen viran puolesta tutkiminen muuttunut korkokattosäännöksen tultua?

Teema 3: Asian siirtyminen

Milloin asia siirtyy käräjäsihteeriltä käräjänotaarille/käräjänotaarilta käräjätuomarille?

Onko asioiden siirtäminen tuottanut ongelmia? Jos on, niin millaisia ongelmia?

Onko asioita siirretty tuhraan kärjäsihteeriltä kärjänotaarille/kärjänotaarilta kärjätuomarille?

Jos on, niin miksi?

Onko kysymyksistä unohtunut pois jotain olennaista?